

Sisäpalloiluvuorojen jakoperusteiden kehittäminen Oulussa

Jouko Vesterlund

Opinnäytetyö

Vierumäen yksikkö

Liikunnan ja vapaa-ajankoulutus-
ohjelma

Kevät 2011

Tekijä Jouko Vesterlund	Ryhmä tai aloitusvuosi AMK08 aikuiset
Opinnäytetyön nimi Sisäpalloiluvuorojen jakoperusteiden kehittäminen Oulussa	Sivu- ja liitesivumäärä 33 + 17
Ohjaaja tai ohjaaja Kirsi Hämäläinen	
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, miten voidaan kehittää nykyisiä sisäpalloilulajien vuorojen jakoperusteita Oulun kaupungin liikuntatoimessa, koska tyytymättömyyttä on tullut esille juniorivuorojen jaosta. Työn tavoitteena oli selvittää, miten tasapuoliset ja yhdenvertaiset jakoperiaatteet voidaan toteuttaa vuorojen jaossa. Opinnäytetyön lajeiksi on rajattu lentopallo, salibandy, futsal ja koripallo ja näiden lajien joukkueet liigasta II-divisioonaan sekä salibandyn juniorijoukkueet. Tarkastelun kohteena olivat Oulun kaupungin hallinnoimat liikuntasalit aikavälillä 30.8.2010-22.5.2011.</p> <p>Opinnäytetyön teoriaosuudessa tarkastellaan vuorojen jakoa lainsäädännön kannalta. Tarkastelun kohteena ovat keskeisimmät lait, joita ovat liikuntalaki, tasa-arvolaki ja yhdenvertaisuuslaki, joilla on vaikutusta vuorojen jakoon. Lisäksi aineistona on käytetty Oulun, Jyväskylän, Turun ja Helsingin liikuntatoimien jakoperiaatteita vuorojen jaossa. Vertailukaupunkien jakoperiaatteet on kerätty kesän ja syksyn 2010 aikana.</p> <p>Tämän opinnäytetyön aikana on aloitettu keskustelu kolmen oululaisen urheiluseuran kanssa salibandyn juniorivuorojen kohdentamisesta A - C-juniori-ikäisiin joukkueisiin. Seurat ovat lupautuneet tekemään esityksen Oulun kaupungin liikuntatoimelle Värtön salibandysalin uusista juniorivuoroista kaudelle 2011 – 2012 huhtikuun 2011 aikana.</p> <p>Opinnäytetyöhön liittyvien lähdeaineistojen ja henkilökohtaisten kokemusten pohjalta keskeisimmät löydökset vuorojen jaon arviointikriteereiksi ovat liikuntasalien jaottelu tasoryhmiin, harrastajien jakaminen ikäryhmiin ja juniorivuorojen päättymisaika iltaisin. Liikuntasalien jaottelulla tasoryhmiin voidaan kohdentaa lajit, sarjataso ja ikäryhmät niille soveltuville liikuntapaikoille. Ikäryhmittäinen jaottelu liigatasolta C-juniori-ikäisiin kohdentaa joukkuekohtaiset vuorot tasapuolisesti erikokoisille seuroille, joilla on kilpailullisia tavoitteita. D-juniori-ikäisten ja sitä nuorempien joukkueiden vuorojen jako voidaan suorittaa lisenssipelaajamäärien mukaan. Vertailukaupunkien juniorivuorojen päättymisajoina iltaisin oli merkittäviä eroja, jopa 1,5 tuntia. Juniorivuorojen päättymisaikojen aikaistaminen iltaisin noin tunnilla vähentäisi juniorijoukkueille tarkoitettua liikuntasalista viidestä seitsemään juniorivuoroa viikossa, joten muutoksen tekeminen vaatii laajempaa keskustelua.</p>	
Asiasanat Liikuntatoimi, urheiluseura, harjoitusvuoro, liikuntalaki, tasa-arvolaki, yhdenvertaisuuslaki	

Degree programme

Author Jouko Vesterlund	Group or year of entry AMK08 adults
The title of thesis Arguments to develop allocation of training times for indoor ball games in the City of Oulu	Number of pages and appendices 33 + 17
Supervisor Kirsi Hämäläinen	
<p>The purpose of this thesis was to investigate how the current criteria concerning the allocation of practice times in the City of Oulu can be developed. Sports clubs have repeatedly seemed dissatisfied with the proposal which is annually prepared in the sports department of City of Oulu. The objective was to find out how equal criteria can be established in the allocation of practice times. This research focuses on volleyball, floorball, futsal and basketball. The study is limited to U18 junior teams and senior teams, which play at 2-division level or higher. The examined time period was season 2010 – 2011.</p> <p>The literature review examines the allocation of practice times from the legal standpoint. The Sports Act, the Equality Act, and the Non-discrimination Act all have an impact on the allocation of practice times. Additionally, the current criteria from sports departments of Oulu, Jyväskylä, Turku and Helsinki have been applied to this research. The material from sports departments was collected during summer and fall of 2010.</p> <p>During this research, discussions have been initiated about distributing practice shifts for A – C – juniors by teams. These discussions take place between three sports clubs, which have promised to prepare proposal for distribution of practice shifts at floorball rink in Värtsö for the 2011 – 2012 season.</p> <p>As a final conclusion, based on the reviewed source material and personal experiences, it can be stated that the most relevant criteria for the allocation of practice times are categorization of sports facilities, categorization of users according to their age and restrictions of late practice times for junior teams. Through categorization of sports facilities, certain sports and teams depending on the level of play and age group can be centralized to certain facilities. Categorization of age groups from elite level to C – juniors and distribution of practice times by teams will enhance the equality between difference size sports clubs which have competitive goals. The distribution of practice times for D – juniors and younger can be done according to the amount of licensed players. There were significant differences in the rules for late practice times for junior teams between the cities. They came even up to 1,5 hours. If the limit for late practice times for junior teams was made earlier, the modification would diminish the user time for junior teams from five to seven training times per week. Therefore, this modification requires broader discussion.</p>	
Key words Sports department, sport club, practice time, the Sports Act, the Equality Act, the Non-Discrimination Act	

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Liikunnan asema lainsäädännössä.....	4
2.1	Suomen perustuslaki.....	4
2.2	Suomen kuntalaki.....	5
2.3	Liikuntalaki.....	5
2.4	Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslaki.....	6
3	Oulun kaupungin liikuntatoimi.....	9
3.1	Liikuntatoimen visio ja strategia.....	9
3.2	Vuorajakoyksikkö.....	10
4	Harjoitus- ja otteluvuorojen jakoprosessi Oulussa.....	11
4.1	Oulun nykyiset vuorojen jakoperiaatteet.....	12
4.2	Kuvaus sähköisestä varausjärjestelmästä.....	13
5	Tutkimuksen kohteena olevat sisäpalloilun liikuntatilat Oulussa.....	14
5.1	Liikuntatoimen hallinnoimat sisäpalloilun tilat.....	14
5.2	Vuorojen jako kaudelle 2010 – 2011.....	16
6	Vertailukaupunkien vuorajakoperiaatteet.....	17
6.1	Turun liikuntatoimen vuorojaon periaatteet.....	17
6.2	Jyväskylän liikuntatoimen vuorojaon periaatteet.....	18
6.3	Helsingin liikuntatoimen vuorojaon periaatteet.....	20
7	Kehityshankkeen kuvaus.....	22
8	Arviointikriteerit jakoperusteiksi.....	24
8.1	Yleiset jakokäytännöt.....	24
8.2	Arviointikriteerit.....	25
9	Pohdinta ja työn arviointi.....	27
	Lähteet.....	32
	Liitteet.....	34

1 Johdanto

Suomessa liikuntakulttuuri on kokenut suuria muutoksia viimeisen vuosikymmenen aikana. Muutoksen yhteydessä on lajien ja liikuntamuotojen määrä lisääntynyt ja kirjavoitunut. Tämä on ajankohtainen ilmiö ja uusia lajeja syntyy koko ajan. Lisäksi liikunnan harrastaminen lisääntyy suomalaisessa yhteiskunnassa.

Valtakunnallisen liikuntapaikkatietojärjestelmän mukaan Suomessa oli vuoden 2010 alussa lähes 30 000 (29 213) liikuntapaikkaa, joista oli lähes 6000 (5923) sisäliikuntatila. Näistä liikuntapaikoista noin 70 % on kuntien omistuksessa. Liikuntapaikoilla on yli 300 miljoonaa käyntikertaa vuodessa. (Kuntaliitto.) Suomen Liikunnan ja Urheilun (SLU) vuonna 2005 tekemän selvityksen mukaan Suomessa on noin 9000 aktiivista liikunta- ja urheiluseuraa. Kosken ja Variksen (1997, 6) mukaan Suomessa oli vuoden 1997 alussa kaikkiaan 27 265 erilaista liikuntapaikkaa, joista sisäliikuntatiloja oli noin 5700 ja noin 6 200 toimivaa urheiluseuraa. Vuodesta 1997 vuoteen 2005 toimivien seurojen määrä on noussut lähes 50 %, kun taas liikuntapaikkojen määrä vuodesta 1997 vuoteen 2010 on noussut vain noin 10 %. Tämä kuvastaa sitä, että seurojen tilanne liikuntapaikkojen vuorojen kannalta on haasteellinen.

Urheiluseuroille liikuntatilat ovat toiminnan kannalta ensiarvoisen tärkeä asia. Puutteelliset liikuntatilat voivat olla esteenä lajin kehittymiselle tai jopa lopettaa toiminnan kokonaan. Toisaalta on myös runsaasti esimerkkejä siitä, miten hyvät puitteet saattavat generoida ihmiset innokkaaseen toimintaan. Liikuntatiloihin liittyvät ratkaisut on osa paikallista liikuntapolitiikkaa ja päätöksentekijöillä tulisi olla laaja-alaista tietoa päätösten teon pohjaksi. (Koski & Varis 1997, 5.) Yksi tärkein julkinen tuki seuroille tulee kuntien omistamista, edullisista tai ilmaisista liikuntapaikoista. Tämä tuo toisaalta lisää paineita kuntien vuorojakoon, kun kuntien omistamat liikuntatilat ovat yleensä edullisempia kuin muiden omistamat tilat. Koski ja Varis (1997, 17) toteavat, että kunnalliset vuorot ovat selvästi muita vuoroja edullisempia ja 42 prosentille seuroista vuorot ovat ilmaisia.

Tyypillisin harjoitusvuoro on tutkimuksen kohteena olevissa Oulun kaupungin sisäliikuntatiloissa kestoltaan tunnista puoleentoista. Poikkeuksen tekee ainoastaan molempien lentopalloliigajoukkueiden ET'TA:n ja Sun Volley:n kaksi viikkovuoroa, jotka ovat kestoltaan kaksi tuntia. Muut heidän vuoronsa ovat kestoltaan puolitoista (1,5) tuntia. Kosken ja Variksen (1997, 16) tutkimuksen mukaan kunnalliset – ja muut tilat huomioiden 46 % vuoroista on kestoltaan

tunnista puoleentoista. Tutkimuksesta ei käy ilmi, onko tässä huomioitu harjoitus- ja otteluvuorot yhtenä kokonaisuutena. Tämän tutkimuksen kohteena olevissa sisäliikuntatiloissa harjoitusvuorot ajoittuvat maanantaista perjantaihin kello 16 ja 22.30 välille, niissä tiloissa (Oulun Urheilutalo ja Linnanmaan liikuntahalli), joissa on sarjapelitoimintaa, ja muissa tiloissa myös lauantaisin ja sunnuntaisin kello 9.00 – 19.00 välille.

Otteluvuorot ajoittuvat pääsääntöisesti lauantaille ja sunnuntaille. Viikonloppujen otteluvuorot ajoittuvat alkaviksi kello 12.00 ja kello 15.00 sekä kello 18.30. Tällä aikataulutuksella päästään kolmeen sarjapeliin päivässä, kun otteluvuoron kesto on noin kolme tuntia alkuverryttelyineen. Liigatason joukkueilla on joissakin tapauksissa sääntö, että ottelu alkaa esimerkiksi kello 16.00. Tällöin voidaan sijoittaa kaksi sarjapeliä päivään ja näin ollen kyseistä päivästä tulee vajaakäyttöisiä tarkastellessa otteluvuorojen määrää yhden päivän aikana. Yleensä sarjapelit järjestetään salissa, joka on myös harjoitussalina, jolloin joukkue saa niin sanotun kotikenttäedun.

Liikuntatilojen ja niiden käyttäjäryhmien määrä tuo haasteita julkiselle sektorille, kun jaetaan harjoitus- ja kilpailuvuoroja liikuntapaikoille. Tyytymättömyys vuorojenjakoon saa aikaan julkisia keskusteluja mediassa ja hakijoiden vetoimuksia sekä oikaisupyyntöjä myönnettyistä vuoroista. Useimmiten nämä keskustelut kohdistuvat siihen, että puuttuu julkiset jakoperusteet liikuntapaikoille tai vuoropuhelu vuoroista käyttäjien kanssa on jäänyt tekemättä.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tarkastella jakoperusteita ja niihin liittyviä arviointikriteereitä sekä mahdollisesti löytää käyttökelpoisia jakoperusteita ja arviointikriteerejä vuorojen jakoon Oulun kaupungin liikuntatoimessa. Tutkimuksen pääongelmana ovat jakoperusteet ja alaongelmana arviointikriteerit jakoperusteiksi.

Tutkimuksen kohteena ovat oululaisten urheiluseurojen vuorot Oulun Urheilutalon palloilusalissa, Linnanmaan liikuntahallin palloilusalissa, Värtön liikuntahallin salibandysalissa, Kasarmin ja Palolaitoksen liikuntasaleissa, Raatin liikuntakeskuksen liikuntasalissa. Lajeiksi rajataan lentopallo, salibandy, futsal sekä näiden lajien sarjatasot liigasta II-divisioonan joukkueisiin sekä salibandyn juniorijoukkueiden harjoitusvuorot.

Oulun kaupungissa toimii liikuntatoimen pitämän rekisterin mukaan 1.1.2010 170 urheiluseuraa sekä kymmenen erityisryhmien yhdistystä. Seurojen ja yhdistysten määrät tulevat kasvamaan, kun kuntaliitos tapahtuu 1.1.2013. Kuntaliitoksessa yhdistyvät Haukiputaan, Kiimingin, Oulun, Oulunsalon ja Yli-Iin kunnat, joista näiden kuntien valtuustot ovat tehneet päätökset

28.6.2010 (Kv: 28.6.2010 § 65). Tämä työ antaa hyvän mahdollisuuden tarttua kuntaliitoksen tuomiin haasteisiin vuorojen jaon kannalta.

Oulun kaupungin liikuntatoimessa on tapahtunut suuri organisatorinen muutos 1.1.2009, jolloin liikuntatoimi liittyi ydinkunta-palvelukunta-mallin mukaiseen tilaaja – tuottaja-toimintamalliin. Liikuntatoimen lähes 150 henkilöstä noin sata henkilöä siirtyi tuottajiksi kaupunkikonsernin eri liikelaitoksiin. Liikuntatoimen tilaajapuolelle jäi noin 15 henkilöä liikunnan kehittämispalvelu-yksikköön sekä liikunnan ohjauspalvelu-yksikköön noin 35 henkilöä.

Vuorojen jakoon liittyvissä tehtävissä on kolme vastuhenkilöä, joiden tehtävänä on tehdä esitys jaettavista vuoroista liikuntalaitoksiin, ulkoliikuntapaikoille ja koulujen liikuntasaleihin. Päätökset liikuntalaitosten ja ulkoliikuntapaikkojen vuoroista tehdään viranhaltijapäätöksenä. Päätökset koulujen liikuntasalivuoroista tehdään koulusalityöryhmässä, joka koostuu liikuntatoimen ja opetustoimen viranhaltijoista.

Omaa työkokemusta vuorojen jaosta on lähes 25 vuotta Oulun kaupungin liikuntatoimessa. Tuona aikana menetelmät vuorojen jaossa ovat kokeneet muutoksia. Vielä 1980-luvulla käytössä olivat lankapuhelimet ja vuorolistojen tekemiseen käytettiin kirjoituskonetta. Tuohon aikaan vuorot ja mahdolliset muutokset ilmoitettiin lankapuhelimen välityksellä liikuntapaikoille ja tarvittaessa ilmoitus vietiin henkilökohtaisesti liikuntapaikoille. Tietoliikenteen kehittyessä 1990-luvulla käyttöön otettiin langattomat puhelimet ja ensimmäiset tietokoneet tulivat käyttöön. Vuorolistoja voitiin muokata tietokoneilla ja vuorolistoja voitiin siirtää paikasta toiseen sähköisesti. 2000-luvulla käyttöön on otettu www-selainpohjaiset varausjärjestelmät, jotka ovat kaikkien nähtävissä 24 tuntia vuorokaudessa ja vuorojako on saanut uutta läpinäkyvyyttä.

2 Liikunnan asema lainsäädännössä

Liikunnan merkitykset ovat olleet keskeisessä osassa, kun lainsäätäjä on pohtinut ja laatinut toimialaa koskevia lakeja. Kuntien kannalta näitä merkityksiä ovat kuntalaisten terveys, viihtyvyys, työkyky ja hyvinvointi. Yhteiskunta tekee tuntuja taloudellisia säästöjä, kun se huolehtii liikunnasta lainsäädännön avulla. (Kuntaliitto.)

Seuraavaksi käyn läpi keskeisimmät lait, jotka koskettavat liikuntaa, joilla on merkitystä vuorojaossa. Huomattavaa on myös, että liikuntaan liittyviä lakeja on runsaasti, joita tässä tutkimuksessa ei käsitellä. Suomen perustuslaki ja kuntalaki ovat pohjana liikunnan lainsäädännölle. Kuntien liikuntatoimilla on selkeä asema lainsäädännössä, josta esimerkkinä liikuntalaki, joka antaa kunnille toimintavelvoitteen liikunnan edistämiseen. Liikunta on kunnallinen peruspalvelu ja liikuntalain mukaan kuntien tulee luoda edellytyksiä liikunnalle. Itsehallinnollisina yhteisöinä kunnat voivat itse määrätä tavat, joilla ne huolehtivat tästä tehtävästä. (Aaltonen ym. 2004, 55, 59.)

2.1 Suomen perustuslaki

Suomen perustuslain (731/1999, 16 §) mukaan säädetään sivistyksellisiä oikeuksia, joka kuuluu kokonaisuudessaan ”Julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykijensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varallisuuden sitä estämättä.” (Aaltonen ym. 2004, 56.)

Perustuslain (731/1999, 16 §) yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että jokaisella on yhtäläinen oikeus liikunnan ja muun ruumiinkulttuurin harjoittamiseen. Laissa todetaan myös, että julkinen valta ylläpitää ja tukee liikuntalaitoksia ja avustaa liikunnan harjoittamista. Kysymys ei ole kuitenkaan subjektiivisista perusoikeuksista, vaan kysymys on julkisen vallan velvoitteesta luoda edellytyksiä liikunnalle. Kunnat, jotka ovat lähinnä kansalaisia toimiva hallinnontaso, vastaavat palvelujen tuottamisesta, kuten liikuntalaissa todetaan.

Kuten perustuslaissa edellä todettiin, laki antaa kansalaisille yhtäläiset mahdollisuudet liikunnan harjoittamiseen ja julkinen valta ylläpitää ja tukee liikuntalaitoksia ja avustaa liikunnan harjoittamista, joista on erikseen säädetty liikuntalaissa. Perustuslaissa on määritelty ylätasoa käsitteet, jotka ovat erityislakeja säädettyä otettu huomioon. Mielestäni tämä antaa myös ohjeita siitä, mitä tulee huomioida, kun kunnat jakavat vuoroja liikuntapaikoille. Vuorojen jaossa tulee huomioida laaja-alaisesti eri käyttäjäryhmät ja heidän mahdollisuutensa harjoittaa liikuntaa.

Käyttäjärhminä voivat olla myös muut kuin yleishyödylliset yhdistykset sekä liikuntapalveluja tarjoavat voittoa tavoittelevat yritykset.

2.2 Suomen kuntalaki

Kuntalain (365/1995, 1 §) mukaan kunta pyrkii edistämään asukkaidensa hyvinvointia ja kestävä kehitystä alueellaan. Hyvinvointi on käsitteenä ja merkityksenä yksilöllinen. Hyvinvointikäsitteeseen liittyy kiinteästi toimeentulo, turvallisuus, asuminen, ympäristö, rauha ja terveys.

Monet tutkimukset ovat osoittaneet liikunnan merkityksen ihmisten työkykyyn, terveyteen ja sitä kautta yhteiskunnan hyvinvointiin. Liikunta on hyvinvointipolitiikan väline, jolla on merkittävä rooli kuntalaisten työkykyyn, terveyteen ja viihtyvyyteen, jotka ovat myös kuntien keskeisiä menestystekijöitä. Liikuntapalvelut ovat kuntien hyvinvointipalveluja ja näiden palveluiden tuottaminen tasapuolisesti kuntalaisille on kuntien keskeinen tehtävä.

2.3 Liikuntalaki

Liikuntalain (1054/1998) uudistamisen tarve perustui muutoksiin liikuntakulttuurin sisällä sekä liikunnan toimintaympäristössä. Vuoden 1999 alusta voimaan tullut edistyksellinen liikuntalaki määrittelee laajasti koko liikuntakulttuurin kenttää sekä korostaa liikunnan ja urheilun merkitystä paitsi elämyksellisen, terveydellisen ja toimintakyvyn ylläpitämisen kannalta myös sosiaalisten ongelmien ehkäisijänä. Ensisijaisena keinona on väestön liikkumisen lisääminen uusissa ja liikunnallisesti passiivisissa väestöryhmissä. Lain perusteluissa todetaan, että oikeus liikuntaan on nähtävä osana kansalaisten peruspalveluita. Kunnille on liikuntalaissa (1054/1998, 2 §) annettu selkeä toimintavelvoite liikunnan yleiseksi edistämiseksi:

”Kunnan tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaisjärjestötoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät.”

Laki laajentaa liikunnan kenttää yli perinteisen liikunnan ja vahvan urheiluseuratyön ja korostaa liikuntaa yhteiskunnallisena tehtävänä ja osana kunnan hyvinvointipolitiikkaa. Liikuntalaissa liikunnan, kilpa- ja huippu-urheilun sekä niihin liittyvän kansalaistoiminnan edistäminen ovat edelleen lähtökohtana, mutta niiden rinnalle on nostettu yhteiskunnan kehittäminen liikunnan avulla. Tähän uuteen linjaukseen liittyy opetusministeriölle ja läänin liikuntatoimelle säädetty yhteistyö- ja koordinaatiovelvoite liikunnan asioissa. Kunnissa vastaava tehtävä on kunnan liikuntatoimella. Keskeisiä yhteistyösektoreita ovat koulu-, sosiaali-, terveys-, nuoriso-, työvoi-

ma- ja ympäristösektorit. Toisaalta on muistettava, että kunnat ovat itsehallinnollisia yhteisöjä ja voivat näin ollen itse määritellä tavat, joilla ne huolehtivat tästä tehtävästä. (Aaltonen ym. 2001, 17, 19, 20.)

Liikuntalaissa otetaan selkeästi kantaa tasa-arvoiseen ja yhdenvertaiseen kohteluun liikunnassa. Tasa-arvo käsitetään liikuntalaissa sukupolvien, sukupuolten ja eri alueiden välisenä sekä kielellisenä ja sosiaalisena tasa-arvona. Lain tavoitteena on se, että mahdollisimman moni voi harrastaa liikuntaa omista lähtökohdistaan – sukupuoleen, ikään, rotuun, terveyteen tai yhteiskunnalliseen asemaan katsomatta. Liikunnalliseen tasa-arvoon liittyy myös erityisryhmien oikeus harrastaa liikuntaa ja heille tulee tarjota liikuntapalveluita.

2.4 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslaki

Tasa-arvo pitää sisällään sekä mahdollisuuksien tasa-arvon että tosiasiallisen tasa-arvon. Mahdollisuuksien tasa-arvo takaa kaikille samat mahdollisuudet. Tosiasiallisessa tasa-arvossa on kyse tasavertaisesta kohtelusta, vuorovaikutuksesta sekä yleisestä osallisuudesta. (Suomen Liikunta ja Urheilu, julkaisusarja 5/05, 11.)

Tasa-arvoinen liikuntakulttuuri tarjoaa onnistumisen elämyksiä, hyviä sosiaalisia kontakteja ja mahdollisuuksia toteuttaa itseään riippumatta liikunnallisista taidoista, liikunta-aktiivisuudesta, varallisuudesta, sosiaalisesta asemasta, iästä, sukupuolesta, asuinpaikasta tai muusta henkilöön liittyvästä tekijästä. (Suomen Liikunta ja Urheilu, julkaisusarja 5/05, 11.)

Suomessa tasa-arvon edistäminen on perustuslakiin kirjattu yhteiskunnallinen tehtävä. Miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta säädetyn lain (609/1986) tavoitteena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä tässä tarkoituksessa parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä. Liikuntalain (1054/1998, 1 §) tavoitteena on liikunnan avulla edistää tasa-arvoa. Mielestäni tasa-arvosta säädetyn lain mukaan, vuorojako tulee toteuttaa siten, että naisten ja miesten välinen tasa-arvo huomioidaan vuorojaossa. Oulun kaupungin liikuntatoimen nykyisen käytännön mukaan vuorot jaetaan siten, että aikuisten edustusjoukkueiden vuorot merkitään joukkuekohtaisesti vuorolistoihin ja junioreiden vuorot ovat seurakohtaisia ja voivat näin ollen itse jakaa seuran vuorot omille juniorijoukkueille. Tässä ei välttämättä toteudu tasa-arvolain mukainen kohtelu tyttö- ja poikajoukkueiden välillä, kun seurat itse tekevät tämän jaon. Toisaalta voidaan todeta, että seurojen sisältä ei ole noussut näitä ongelmia. Ainoastaan eri lajien välillä, kuten taitoluistelun ja jääkiekon välillä on juniorivuorojen jako noussut esille, kun jäähallien vuoroja on jaettu. Taitoluistelijat ovat kokeneet, että he

eivät saa riittävästi optimaalisia junioreiden jäävuoroaikoja ja lajin harrastajat ovat pääosin tytöjä. Vuorot on kuitenkin jaettu seurojen kanssa sovitulla tavalla siten, että juniorijoukkueiden harjoitusvuorojen jakoperusteena on käytetty harrastajamääriä suhteessa jaettaviin vuoroihin. Oulun kaupungin liikuntatoimessa on käytetty samoja jakoperusteita myös muissa lajeissa, kuten esimerkiksi sisäpalloilulajeissa ja jalkapallossa.

Tasa-arvovaltuutettu on ottanut kantaa Espoon kaupungin jäähallivuoroihin vuonna 1994. Liikuntatoimen selvityksestä käy ilmi, että vuorot jaetaan jääurheiluseuroille. Seurat puolestaan jakavat harjoitusvuorot lajeittain, eikä kaupunki näin ollen voi puuttua jakokäytäntöön. Tasa-arvovaltuutetun lausunnon mukaan Espoon kaupunki on viranomaisena velvollinen huolehtimaan vuorojen tasapuolisesta jaosta. (Aaltonen ym. 2004, 202.)

Toinen esimerkki liittyy Turun kaupungin liikuntatoimen myöntämiin naisten ringettejoukkueen jäävuoroihin vuonna 2001. Lausunnonpyytäjä on todennut ringettejoukkueen tulleen väärin kohdelluksi verrattuna miesvaltaisiin lajeihin, koska harjoitusvuorot ja – ajat on jaettu epätasaisesti verrattuna eri käyttäjiin ja lajeihin. Tasa-arvovaltuutettu toteaa lausunnossaan, että ringeten harrastajien jäävuorot ovat keskimäärin huonompaan vuorokauden aikaan kuin jääkiekon harrastajien. Lausunnossa todetaan myös, että Turun kaupungin liikuntatoimen tulee huolehtia vuorojen jakamisesta siitä, että nais- ja miesvaltaisia lajeja kohdellaan tasapuolisesti ja jakoperiaatteet ovat kaikille samat, huomioiden lajin taso sekä harrastajien ja katsojien lukumäärä. (Aaltonen ym. 2004, 202.)

Opetusministeriö luovutti 1.12.2006 Oulun kaupungille 50 000 euron tunnustuspalkinnon sukupuolten tasa-arvotoiminnan edistämisestä liikunnassa. Opetusministeriön perusteluissa todetaan, että Oulun kaupungin toimintaa voidaan pitää hyvänä esimerkkinä johdonmukaisesta työstä tasa-arvon edistämiseksi liikunnassa. Oulun kaupungin liikuntalautakunta (23.5.2007 40§) päätti palkintorahan käytöstä. Päätöksen mukaan vuosittain jaetaan liikuntajohtajan päätöksellä tunnustuspalkinto Oulun kaupungissa toimivalle urheiluseuralle, yhdistykselle tai muulle sellaiselle yhteisölle, taholle tai toimijalle, joka edistää ja toteuttaa liikuntastrategian muista ja tasa-arvoiseen liikuntakulttuuriin tähtäävää toimintaa. Vuosittain jaettava palkintosumma on 5000 euroa, joka voidaan myöntää yhdelle taholle tai jakaa useamman tahon kesken.

Vuonna 2004 tuli voimaan yhdenvertaisuuslaki (21/2004), jonka tarkoituksena on edistää ja turvata yhdenvertaisuuden toteutuminen sekä kieltää syrjintää iän, etnisen tai kansallisen alkuperän

rän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden, sukupuolisen suuntautuneisuuden tai muun henkilöön liittyvän perusteella. Liikuntatoimen tulee siis edistää yhdenvertaisuutta kaikessa toiminnassaan sekä vakiinnuttaa sellaiset toiminnot, joilla varmistetaan yhdenvertaisuuden edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Lisäksi liikuntatoimen tulee muuttaa niitä olosuhteita, jotka estävät yhdenvertaisuuden toteutumisen. Nämä asiat ovat myös liikuntalain (1054/18.12.1998, 1§) tavoitteena ja liikunnan avulla tulee edistää tasa-arvoa ja suvaitsevaisuutta sekä tukea kulttuurien moninaisuutta ja ympäristön kestävä kehitystä.

3 Oulun kaupungin liikuntatoimi

Oulun kaupungin liikuntatoimi on yksi Oulun kaupungin hallintokunnista. Liikuntatoimeen katsotaan yleisesti kuuluvan työntekijöistä koostuva liikuntavirasto sekä poliittisista päätöksentekijöistä koostuva liikuntalautakunta. Liikuntaviraston palveluksessa on noin 50 vakituista työntekijää. Virastoa johtaa virastopäällikkönä liikuntajohtaja. Hänen alaisuudessaan työskentelee liikuntalaitospäällikkö, ulkoliikuntapäällikkö, liikuntasuunnittelija ja liikuntapalvelupäällikkö, jotka vastaavat kukin oman toimialaansa kuuluvista osa-alueista. Lisäksi heidän alaisuudessaan toimii kolme isännöitsijää, jotka vastaavat kukin oman osa-alueen tehtävistä, joita ovat liikuntalaitokset ja ulkoliikuntapaikat.

Oulun kaupungin talouden kehittämisohjelman tärkeän osan muodostaa ydinkunta - palvelukunta-malli, joka on sovellutus tilaaja-tuottaja-mallista. Ydinkuntana on tilaaja ja palvelukuntana on tuottaja. Tärkein asia tässä mallissa on erottaa palvelun tuottajan ja tilaajan roolit toisistaan. Tämän mallin avulla tavoitellaan selkeää tulostuottoa, päätöksenteon nopeutta, asiakassuuntautuneisuutta, rahoituksellista vapautta ja vapaampaa henkilöstöpolitiikkaa. Lisäksi tämän mallin avulla pyritään luomaan uudenlaisia näkemyksiä palvelujen tuottamistapoihin. Tilaaajan avaintehtävinä ovat palvelun tarpeen määrittely, suunnittelu, budjetointi, kilpailuttaminen, palvelujen hankinta ja valvonta. Tuottajan tehtävänä on pyrkimys palvelujen tuottamiseen mahdollisimman kustannustehokkaasti ja tuottavasti, huomioiden hinta – laatusuhde tilaajan tekemän tilauksen perusteella.

3.1 Liikuntatoimen visio ja strategia

Oulun kaupungin visio on vuodelle 2020, että Oulu on pohjoista valoa ja elinvoimaa sekä menestyvä Oulu on ihmisiä ja yrityksiä innostava kansainvälinen keskus. Kaupungin arvot ovat; luovuus ja rohkeus, yhteisöllisyys ja suvaitsevuus. Kaupunkistrategian vuoden 2020 yhtenä strategisena päämääränä on, että Oulu on monipuolinen sivistys-, liikunta-, kulttuuri- ja tapahtumakaupunki. Strategian päämäärissä tuodaan esille, että asukkailla on hyvä itsenäinen elämänhallinta ja kaupunki tukee asukkaitensa hyvinvointia ja kannustaa heitä tekemään terveyttä ja hyvinvointia edistäviä valintoja. Nämä strategiset päämäärät ohjaavat keskeisesti liikuntatoimen palvelujen järjestämistä ja strategisia valintoja.

Liikuntatoimen visio on vuodelle 2015, että Oulussa on maan innostavimmat, asiakaslähtöisimmät ja kehittyneimmät liikuntapalvelut. Kaupunkistrategiasta johdettuina Oulun kaupungin liikuntatoimi on määritellyt strategisiksi päämääriksi, että Oulun liikuntatoimi:

- edistää terveyttä, hyvinvointia ja liikuntaa Oulun seudulla
- huolehtii, että liikuntapalvelut ovat käytettävissä iästä, sukupuolesta, varallisuudesta, taidoista tai liikunta-aktiivisuudesta riippumatta
- kehittää hyvinvointia ja liikuntaa edistäviä palveluja ja toimintamalleja yhteistyössä eri hallintokuntien, urheiluseurojen, yritysten ja muiden tahojen kanssa
- mahdollistaa liikuntaedellytyksiä toimivilla, viihtyisillä ja muunneltavilla liikuntapaikoilla sekä liikuntaan kannustavilla elinympäristöllä
- kehittää toimintojaan tarvelähtöisesti ja eettisesti kestävän kehityksen periaatteita noudattaen sekä edellyttäen näitä periaatteita myös yhteistyökumppaneiltaan
- huolehtii, että organisaatio uudistuu strategisten tavoitteiden mukaisesti

3.2 Vuorajakoyksikkö

Vuorajakoyksikköä lähdettiin kehittämään vuodesta 2005 lähtien. Tätä ennen vuorovaraukset hoidettiin ulkoliikuntapaikkojen ja koulusalien sekä sisäliikuntalaitosten osalta erillään. Nykyään vuorovarausyksikössä työskentelee 3 henkilöä, joiden pääasiallinen tehtävä on valmistella kausivuorojen jakoon liittyvät esitykset vuorojaosta sekä yksittäisten vuorojen jakaminen. Lisäksi yksikön tehtäviin kuuluvat avustusten jakamiseen liittyvät esitykset avustusten jaosta.

Luonnollisesti yksikön tehtäviin kuuluvat seurayhteistyö, koska yksikössä työskentelevät henkilöt ovat päivittäin yhteydessä seuroihin. Lisäksi yksikön tehtäviin kuuluvat esimerkiksi vuorojen jakoon liittyvien palaverien järjestäminen. Nämä ovat yksikön keskeisimpiä tehtäviä, jotka liittyvät toisiinsa ja helpottavat tiedonkulkua tehtävien hoidossa.

4 Harjoitus- ja otteluvuorojen jakoprosessi Oulussa

Tilaaaja ja tuottaja laativat sopimukset liikunta-alueiden ja liikuntalaitosten palveluiden järjestämisestä seuraavan vuoden talousarvion laadinnan yhteydessä. Sopimuksessa määritellään liikuntapaikkojen seuraavan vuoden aukioloajat, palvelut ja niiden sisältö ja huomioiden liikuntapaikkojen laatuluokitukset. Tässä työskentelyssä ovat mukana myös vuorovarausyksikön vastuuhenkilöt.

Koulujen liikuntasalien käyttöön liittyvät asiat päättää koulusalityöryhmä yhdessä koulujen rehtoreiden kanssa ennen kuin seuraavan kauden vuorot jaetaan. Tässä yhteydessä päätetään kunkin koulun osalta arki-iltojen ja viikonloppujen käyttöajat.

Jakoprosessi jakautuu kolmeen eri vuorojen hakuaikaan. Ensimmäinen hakuaika on maaliskuussa, jolloin haetaan kesävuorot kesäkuusta elokuuhun. Toinen hakuaika on huhtikuussa, jolloin haetaan syksyn ja talvikauden vuorot syyskuusta toukokuuhun. Kolmas hakuaika on syyskuussa, jolloin haetaan vuoroja Ouluhalliin ja Heinäpään jalkapallohalliin.

Hakuprosessi käynnistyy lehti-ilmoituksella vähintään kuukausi ennen vuorojen alkamista. Hakuajat ja ohjeet ovat nähtävillä liikuntaviraston Internet-sivuilla. Ilmoituksessa on maininta mihin mennessä vuoron saaneille ilmoitetaan myönnetty vuoro. Varausyksikön vastuualueittain nimetyt vastuuhenkilöt laativat hakemusten perusteella kausivuorojen jakoesitykset. Liikuntavirasto järjestää tarvittaessa pääkäyttäjäseurojen kanssa kuulemistilaisuuden, jossa seuroilla on mahdollisuus esittää omat toivomukset jakoesitykseen. Päätökset kausivuoroista tekee varausyksikön esimies. Tilapäisluontoisista yksittäisistä vuoroista päätöksen tekee varausyksikön vastuuhenkilö tai liikuntapaikan henkilökunta.

Päätöksenteon periaatteena on, että vuoro myönnetään vuoroa hakeneen seuran tai muun yhteisön jäsenistöä varten. Päätöksessä määritellään kausivuoron ajallinen kesto, kausi, viikko- ja päivätasolla liikuntapaikkakohtaisesti. Vuoron saaneille lähetetään varausvahvistus ja jokaisesta vuorosta vuoron hinta.

4.1 Oulun nykyiset vuorojen jakoperiaatteet

Liikuntatoimen johtosäännön mukaan liikuntalautakunta vahvistaa yleiset luovutus-, vuokraus- ja jakoperusteet sekä toimintaperiaatteet liikuntaviraston hallinnassa olevia tiloja, alueita, liikuntapaikkoja ja laitteita, kalustoa tai muita tarvikkeita luovutettaessa. Liikuntajohtaja päättää liikuntaviraston hallinnassa olevien liikuntapaikkojen-, tilojen- ja alueiden luovuttamisesta.

Liikuntalautakunnan päätöksessä (§ 38 26.5.2004) lautakunta on päättänyt kausi- ja tilapäisvuorojen jakoperiaatteet harjoitus- ja otteluvuoroille. Samassa yhteydessä on vahvistettu yleiset periaatteet vuorojen valmistelua, päätöksen tekoa, täytäntöönpanoa sekä vuorojen käytön seurantaan.

Vahvistetuissa jakoperusteissa huomioidaan hakijoiden sarjataso ja junioritoiminnan laajuus. Saman lajin etuoikeusjärjestykset määritellään lajiliiton laatiman etuoikeusjärjestyksen mukaisesti. Eri lajien välisen etuoikeusjärjestykset määritellään jakopäätöksen yhteydessä.

Seuratoiminnan ulkopuolisten ryhmien osalta jakoperusteina käytetään toiminnan harrastajamäärän laajuutta, toiminnan yleishyödyllisyyttä ja onko kyseisellä hakijalla mahdollisuus harjoittaa toimintaansa muualla.

Etuoikeusjärjestyksessä ovat Oulussa rekisteröidyt ja toimivat urheiluseurat ja muut liikuntaryhmät ovat ennen ulkopaikkakuntalaisia liikuntaryhmiä.

Etuoikeusjärjestyksessä ko. liikuntalaitoksen tai alueen lajivalikoimaan kuuluvat maaottelut sekä toimintaan hyväksytty lajiliittojen vahvistamat sarjaottelut ovat etuoikeusjärjestyksessä ennen muita.

Etuoikeusjärjestyksessä ovat liikuntaviraston järjestämät tai sellaiset tapahtumat, joissa Oulun kaupunki on huomattavalta osin järjestelyissä mukana, ovat ennen urheiluseurojen ja muiden yhteisöjen järjestämiä tapahtumia ja harjoitusvuoroja.

Erityisesti nuorten toimintaan rakennettujen harjoitustilojen vuoroja myönnettäessä ovat alle 16-vuotiaat etusijalla ja heille myönnetty toiminta-ajat tulee pääsääntöisesti päättyä ennen kello 21.00. (Harjoitus- ja kilpailuvuorojen jakoperiaatteet ja toimintaohjeet.)

4.2 Kuvaus sähköisestä varausjärjestelmästä

Oulun kaupungin liikuntatoimessa on käytössä www-selainpohjainen varausjärjestelmä Web-Timmi, joka on otettu käyttöön vuonna 2006. Järjestelmän kautta asiakkaat voivat seurata reaaliaikaista varaustilannetta eri liikuntapaikoilla 24 tuntia vuorokaudessa. Tämä on tuonut päätöksentekoon läpinäkyvyyttä ja asiakkaat saavat järjestelmästä tiedon, kuka on saanut vuoron tietylle ajalle ja liikuntapaikalle. Järjestelmässä on noin 300 varattavaa tilaa ja palvelua. Tiloihin kuuluvat liikuntalaitosten liikunta- ja kokoustilat, koulujen liikuntasalien iltakäytön varaukset, urheilukeskukset ja muut ulkoliikuntapaikat. Palveluihin kuuluvat liikuntaneuvontapalvelut, ilmoittautumiset liikuntaryhmiin ja työpalveluiden varaaminen. Järjestelmän kautta tehdään vakiovuorovaroituksia noin 110 000 kappaletta ja yksittäisiä varauksia noin 20 000 kappaletta vuodessa.

Asiakkaan kannalta järjestelmä helpottaa löytämään vapaita aikoja ja nopeuttaa varaustilannetta puhelinkeskustelussa tai sähköpostin välityksessä. Tämän työkalun avulla on liikuntapaikkojen käyttöaste noussut ja perutut vuorot on saatu paremmin käyttöön.

5 Tutkimuksen kohteena olevat sisäpalloilun liikuntatilat Oulussa

Seuraavaksi esittelen ne liikuntatoimen hallinnoimat sisäpalloilun liikuntatilat, jotka koskevat tutkimukseen rajattuja lajeja ja urheiluseuroja. Oululaisista urheiluseuroista ovat mukana Lentopalloseura ETTA ry, Sun Volley ry, Oulun Luistinseura ry, Oulun NMKY ry, Tervarit ry, Oulun Yliopiston Urheiluseura ry, IFK Uleåborg ry, Merikoski SBT ry ja Oulun FloorBall Club ry.

5.1 Liikuntatoimen hallinnoimat sisäpalloilun tilat

Oulun urheilutalo on sisäpalloilun SM-sarjataso ja II divisioona joukkueiden harjoitus- ja ottelupaikkana arki-iltoina ja viikonloppuisin. Lajeina ovat futsal, lentopallo, salibandy ja koripallo. Näitä joukkueita on kaudella 2010 – 2011 yhteensä kuusi joukkuetta sekä miesten II divisioonan joukkueita yhteensä neljä. Ainoastaan salibandyn liiga- ja I-divisioonan joukkueet pelaavat sarjapelit Linnanmaan liikuntahallissa, koska urheilutalon palloilusalin mitat eivät täytä näiden sarjatasojen sääntöjen määäämiä mittoja. Muutoin joukkueet harjoittelevat urheilutalolla. Näiden joukkueiden lisäksi urheilutalolla on yksi harjoitusvuoro jokaiselle neljälle II divisioonan joukkueelle sekä sarjapelit mahdollisuuksien mukaan urheilutalolla ja Linnanmaan liikuntahallilla.

Palloilusalin vapaa korkeus on yhdeksän metriä ja leveys 20 metriä sekä pituus 37 metriä. Sali on jaettavissa kolmeen eri lohkoon väliverhoilla. Lattiamateriaalina on joustoparketti. Salissa on rajaviivat ja muut tarvittavat välineet futsalille, koripallolle, lentopallolle ja salibandyille. Kiinteässä katsomossa on 700 istumapaikkaa sekä irtotuoleilla voidaan järjestää 400 lisäpaikkaa.

Värtön liikuntahallissa on oma erillinen salibandysali, joka on tarkoitettu pääsääntöisesti harjoituskäyttöön, mutta viikonloppuisin junioriturnaukset ovat mahdollisia. Liikuntahallissa ei ole henkilökuntaa paikalla, joten käyttäjät saavat omat pinkoodit, joilla he pääsevät suorituspaikoille. Tämä myös mahdollistaa periaatteessa ympärivuorokautisen käytön. Saliin mahtuu täysimittainen salibandykaukalo 20 metriä x 40 metriä ja lattiamateriaalina on muovimatto. Salissa ei ole katsomotiloja ja salin korkeus on kuusi metriä.

Salibandysalin pääkäyttäjiä ovat salibandyä harrastavat juniorijoukkueet arkipäivisin kello 16.00 – 21.00 ja viikonloppuisin kello 9.00 – 19.00. Arki-iltojen vuorot kello 21.00 – 22.30 ovat pääsääntöisesti salibandyn II- ja III- divisioonajoukkueiden harjoituskäytössä. Arkisin päiväkäytössä kello 8.00 – 16.00 salia käyttävät koululais- ja opiskelijaryhmät, erityisryhmät sekä työpaikka- ja puulaakijoukkueet. Nämä ryhmät käyttävät myös viikonloppuiltojen vuoroja kello 19.00 jälkeen.

Kasarmin liikuntasalin lajivalikoimaan kuuluvat koripallo, lentopallo ja salibandy. Salin leveys on 15 metriä, pituus on 29 metriä ja korkeus on kymmenen metriä. Lattiamateriaalina on lautaparketti. Sali on tarkoitettu harjoituskäyttöön, mutta viikonloppuisin junioriturnaukset ovat mahdollisia. Käyttäjät kuittaavat avaimet, joilla pääsevät liikuntatilaan, koska liikuntasalissa ei ole henkilökuntaa paikalla.

Liikuntasalin pääkäyttäjiä arki-iltoina kello 17.00 – 21.00 ja viikonloppuisin kello 9.00 – 19.00 ovat salibandyä harrastavat juniorijoukkueet. Arki-iltojen vuorot kello 21.00 – 22.30 ovat salibandyn III- ja IV- divisioonajoukkueiden käytössä.

Arkisin päiväkäytössä kello 8.00 – 17.00 salia käyttävät koululais- ja opiskelijaryhmät, erityisryhmät sekä työpaikka- ja puulaakijoukkueet. Nämä ryhmät käyttävät myös viikonloppuiltojen vuoroja kello 19.00 jälkeen.

Palolaitoksen liikuntasalin lajivalikoimaan kuuluvat lentopallo, pesäpallo, sulkapallo, salibandy ja voimistelu. Salissa on myös kolme sulkapallokenttää, joille myönnetään kausivuoroja. Salin leveys on 15 metriä ja pituus on 29 metriä sekä korkeus on kymmenen metriä. Lattiamateriaalina on pulastic.

Arkisin päiväkäytössä kello 8.00 – 16.00 salia käyttävät koululais- ja opiskelijaryhmät, erityisryhmät sekä työpaikka- ja puulaakijoukkueet.

Liikuntasalin pääkäyttäjiä arki-iltoina kello 16.00 – 21.00 ja viikonloppuisin kello 9.00 – 20.00 ovat salibandyn juniorijoukkueet sekä pesäpallon miesten-, naisten- ja juniorijoukkueet.

Linnanmaan liikuntahallin palloilusalin lajivalikoimaan kuuluvat lentopallo, koripallo, naisvoimistelu, salibandy ja sulkapallo. Näihin lajeihin on maalattu sääntöjen mukaiset rajavi-

vat. Salin korkeus on 12,5 metriä ja leveys on 26,5 metriä sekä pituus on 45 metriä. Lattiamateriaalina on joustoparketti.

Arkisin päiväkäytössä kello 8.00 – 17.00 salia käyttävät pääsääntöisesti koululais- ja opiskelijaryhmät. Arki-iltoihin kello 17.00 – 21.30 ja viikonloppuisin kello 9.00 – 21.30 pääkäyttäjiä ovat erilaiset kuntoiluryhmät, erityisryhmät ja urheiluseurat. Salibandyn ylemmän sarjatason joukkueet harjoittelevat salissa perjantai-iltoihin ja näin he saavat kotikenttäedun viikonloppujen sarjapeleissä. Näiden joukkueiden pääasiallinen harjoituspaikka on Urheilutalon palloilusalissa.

Raatin liikuntasali valmistui elokuussa 2010 ja on Oulun uusi sisäpalloilusal. Lajivalikoimaan kuuluvat lentopallo, koripallo, sulkapallo ja salibandy. Sali toimii harjoituskäytössä ja näin ollen salissa ei ole varsinaista ottelutoimintaa. Salin korkeus on 9,0 metriä ja leveys on 15 metriä ja pituus on 30 metriä ja lattiamateriaalina on pulastic.

Arkisin päiväkäytössä klo 8.00 – 17.00 salin pääkäyttäjiä ovat erityisryhmät, koululaiset ja työpaikkaryhmät. Arki-iltoihin maanantaista torstaihin kello 17.00 – 21.00 sekä sunnuntaisin kello 10.00 – 20.00 pääkäyttäjinä ovat salibandyn juniorijoukkueet. Perjantai-iltoihin kello 17.00 – 21.00 ja lauantaisin kello 9.00 – 20.00 salissa on sulkapallon yleisövuorot.

5.2 Vuorojen jako kaudelle 2010 – 2011

Talvikauden vuorot ajalle 30.8.2010 – 22.5.2011 olivat haettavana 12.4.2010 mennessä. Hakuaajan jälkeen pidettiin pääkäyttäjaseurojen kanssa palaverit, joissa määriteltiin jaettavana olevat vuorot eri liikuntalaitoksiin sekä periaatteet jakoperusteista. Tätä ennen käytiin palaveri liikuntatoimen sisällä siitä, mitkä ovat oman ohjaustoiminnan tarpeet sekä yleisövuorot liikuntalaitoksissa. Seurojen palaverissa määriteltiin junioreiden yhden vuoron pituudeksi yksi tunti. Kyseissä palaverissa päätettiin, että juniorijoukkueiden vuorot jaetaan alle 18 vuotiaiden lisenssipelaajamäärien mukaan, joka suhteutetaan jaettavana olevaan vuorojen tuntimäärään. Kaikkiaan lisenssipelaajia oli jakohetkellä 1098 pelaajaa ja jaettavana olevia tunteja yhteensä 126. Kertoimeksi saatiin 0.114, jolla kerrottiin kunkin seuran junioreiden lisenssipelaajat ja näin saatiin harjoitusvuorojen tuntimäärä seuraa kohti. (Liite 1. Harjoitusvuorot kaudella 30.8.2010 – 22.5.2011.)

6 Vertailukaupunkien vuorajakoperiaatteen

Vertailukaupunkeina ovat mukana Helsinki, Turku, Oulu ja Jyväskylä. Kaupunkien liikuntatoimilta pyydettiin voimassa olevat ohjeet vuorojen jakoperiaatteista syksyllä 2010. Kaikki tutkimuksen kohteena olevat kaupunkien liikuntatoimet vastasivat kyselyyn. Julkisesti nähtävinä olevat jakoperiaatteen löytyvät Turun, Oulun ja Jyväskylän liikuntatoimilta ja ne löytyvät myös liikuntatoimien www-sivuilta.

6.1 Turun liikuntatoimen vuorojaon periaatteen

Turun kaupungin liikuntatoimen vuorojaon tavoitteena on saada oikea tila oikealle ryhmälle, jolloin saadaan tilat tehokkaaseen käyttöön ja tiloissa on mahdollisimman paljon liikettä ja vähän esteitä kilpa- ja huippu-urheilulle tai harrastamiselle. Tavoitteissa tuodaan esille myös vuorojaon läpinäkyvyys ja tasapuolisuus. (Liite 2: Vuorojaon periaatteen kaudella 2009–2010.)

Periaatteisiin ja erityisesti vuorovarausyksikön ohjeisiin on tehty merkittäviä täsmennyksiä, joista on apua jaettaessa vuoroja. Täsmennysten avulla huomioidaan tasapuolisuus samankaltaisia liikuntaryhmiä kohtaan sekä lisätään avoimuutta käyttäjien suuntaan. Vahvistettujen vuorojen näkyminen Internetissä on lisännyt avoimuutta ja helpottanut vapaana olevien vuorojen hyödyntämistä. (Liite 3: Turun kaupunki, Liikuntalautakunta § 127, 16.6.2009.)

Vuorojaossa tarkastellaan neljää eri taustamuuttujaa ja mahdollisuuksien mukaan otetaan huomioon hakijan toiveet ja toiminnan alueellisuus. Taustamuuttujat ovat:

1. Liikuntapaikkaryhmä
Liikuntatilat on jaoteltu neljään kategoriaan. Tilakategoriassa on huomioitu salin koko, sijainti, olosuhteen laatu, käyttötarkoitus / soveltuvuus erilaisiin käyttötarkoituksiin, katsojakapasiteetti ja perusvälineistö.
2. Laji
Lajit on jaettu sisäliikuntalajeihin ja muihin lajeihin. Sisäliikuntalajien harraste- ja kilpailukausi on talvella. Muille lajeille sisäliikuntatilat ovat oheisharjoittelupaikkoja.
3. Ikä
Harrastajat jaetaan eri ikäryhmiin.
4. Sarjataso
Kilpajoukkueiden sarjatasolla on merkitys lähinnä suurten salien jaossa. Alle C-juniorikäisten lasten toiminnassa ei erotella kilpa- ja harrastetavoitetta.

(Liite 2: Vuorojaon periaatteen kaudella 2009–2010)

Sisäliikuntatilat on jaoteltu neljään eri kokoluokkaan: suuret palloiluhallit ”huippusali”, kilpasalit – valtakunnan tason ”kilpasali”, kilpasalit ja harjoittelusalit – piiritason ”kilpasali”, alueelliset koulujen salit ”harrastesali”. Yhteistä näissä saleissa on, että jokaisessa salissa on omat kohde-ryhmänsä / pääkäyttäjryhmänsä. Erityisesti sarjataso vaikuttaa lähinnä huippu- ja kilpasalien käyttövuorojen jakamiseen salikoon mukaan. (Liite 2: Vuorojaon periaatteet kaudella 2009–2010.)

Vertailtaessa joukkueiden ja eri lajien välistä sarjatasoa keskenään poikkeuksen aiheuttaa lajien välinen arviointi, jossa huomioidaan paikallinen, kansallinen ja kansainvälinen menestys ja merkitys. Huomiota kiinnitetään myös lajin sopivuuteen käytössä olevaan liikuntatilaan. Merkittävä vuorojaon periaate on alle 20-vuotiaiden harjoitusten sijoittuminen ennen klo 20.00. (Liite 3: Turun kaupunki, Liikuntalautakunta § 127, 16.6.2009.)

Suomen Palloliiton Turun piiri jakaa harjoitus- ja otteluvuorot sopimuksen mukaan. Sopimuksessa on ennalta määritelty käyttötunnit, liikuntapaikat ja pisteytysmenettely vuorojakoon. Samankaltainen sopimus on tehty Turun Nuorisokiekon kanssa jääajan jakamisesta liikuntapalvelukeskuksen osoittamille käyttötunneille ja jäähalleille. (Liite 3: Turun kaupunki, Liikuntalautakunta § 127, 16.6.2009.)

Liikuntapalvelukeskuksen vuorovarausyksikkö jakaa palloilusalien vuorot hyväksytyjen jakoperiaatteiden mukaisesti, ja ne tukeutuvat liikuntatoimen strategiaan. Palloilusalien osalta pisteytysmenetelmää ei ole koettu mielekkääksi, sillä eritasoisten salien monenkirjavat käyttäjäryhmät eivät ole yhtä lailla vertailtavissa kuin esimerkiksi jalkapalloseurat ja –joukkueet keskenään. Tästä syystä salien ja hallien vuorojakoperiaatteet tulisi päivittää riittävän usein vastaamaan alati muuttuvia olosuhteita. (Liite 3: Turun kaupunki, Liikuntalautakunta § 127, 16.6.2009.)

6.2 Jyväskylän liikuntatoimen vuorojaon periaatteet

Periaatteet koskevat kaikkia Jyväskylän liikuntapalvelujen hallinnoimia tiloja. Varausyksikkö käsittelee keskitetysti vuorojen jakamisen yhteistyössä liikuntapaikkojen yksikkövastaavien kanssa. (Jyväskylän kaupungin liikuntatilojen vuorojen jakokäytännöt.)

Liikuntatiloista voi hakea yksittäisiä harjoitusvuoroja, vakiovuoroja ja otteluvuoroja. Näiden vuorojen määritelmänä käytetään seuraavia tarkennuksia:

- Harjoitusvuoron kesto aika voi vaihdella tilasta riippuen – esim. jääkaukalossa vuoron pituus on lyhyempi kuin liikuntasalissa. Harjoitusvuoron kesto aika on pääsääntöisesti 1 tunti 15 minuuttia.
- Otteluvuorolla pelataan virallinen sarjaottelu tai siihen verrattavissa oleva ottelu kuten esim. cup-ottelu. Lisäksi otteluvuoroksi katsotaan harjoitusottelu, joka aiheuttaa muutoksia normaaleihin harjoitusvuoroihin. Esimerkkinä tästä on kestoaltaan pidempi vuoro kuin normaali harjoitusvuoro tai se, että vuoro halutaan alkavaksi normaalista harjoitusvuorojaksottelusta poikkeavaan aikaan.
- Sellainen harjoitusottelu katsotaan harjoitusvuoroksi, jonka joukkue pelaa omalla myönnettyllä harjoitusvuorolla. Harjoitusvuorolla pelattavia harjoitusotteluita varten ei tehdä erityisiä otteluihin liittyviä toimenpiteitä tai järjestelyjä kuten piirretä viivoja. (Liite Jyväskylän kaupungin liikuntatilojen vuorojen jakokäytänteet)

Vuorojen jaossa huomioidaan tilojen soveltuvuus eri lajeille. Määrittäviä tekijöitä ovat muun muassa liikuntatilan varustelutaso ja koko. Tähän vaikuttavat erityisesti tietyn sarjatason joukkueiden kohdalla lajiliiton harjoittelu- ja kilpailuolosuhteille asettamat kriteerit.

Liikuntatilojen vakiovuorot haetaan erityisellä hakemuslomakkeella. Kesäkauden vakiovuorot haetaan 31.3. mennessä ja talvikauden vakiovuorot haetaan 30.4. mennessä. Yksittäiset harjoitusvuorohakemukset voi tehdä sähköpostilla. Varaus on tehtävä kaksi arkipäivää ennen haettavan vuoron ajankohtaa. Tapahtumien, kuten turnausten, kilpailujen tai messujen järjestämiseen tarvittavat tilat anotaan erillisellä hakemuslomakkeella. Hakemus on tehtävä neljä viikkoa ennen tapahtuman järjestämisajankohtaa. Liikuntajohtaja tekee viranhaltijapäätöksen tapahtumiin tarvittavista tiloista.

Tilavuorohakemukset käsitellään yhteistyössä vuorovarausyksikön ja liikuntapaikkojen yksikövästävien kanssa. Tällä menettelyllä vältetään vuorojen päällekkäisyydet ja tämä takaa hakijalle parhaiten soveltuvan tilan ja ajankohdan. Vuorot sijoitetaan ottamalla mahdollisuuksien mukaan huomioon lajin vaatimukset, seuran kotipaikka sekä ryhmän koko. Ensisijaisesti huomioidaan liikuntaseuroissa harrastavat lapset ja nuoret, kuitenkin turvaamalla kilpa- ja huippu-urheilun edellytykset toimia. Lasten ja nuorten harjoitusvuorot pyritään sijoittamaan kello 16.00 ja kello 19.30 väliselle ajalle. Aikuisten vuorot alkavat pääsääntöisesti kello 19.30 jälkeen. Vuoroja ei myönnetä hakijalle, jolla on hoitamattomia maksuvelvoitteita Jyväskylän kaupungille. Vuorojen jaossa ja ajoittumisessa pyritään noudattamaan seuraavaa jakojärjestystä:

- Alle 18-vuotiaiden lasten ja nuorten harjoitusvuorot
- Jyväskylän kaupungin järjestämät erityisliikunnan ryhmät

- Jyväskyläläisten rekisteröityneiden liikunta- ja urheiluseurojen aikuisten vuorot sekä Jyväskylän kansalaisopiston liikuntavuorot
- Lasten ja nuorten vuorot, joiden järjestäjinä ovat muut kuin rekisteröityneet liikunta- ja urheiluseurat
- Muut jyväskyläläiset liikuntatiloja käyttävät tahot kuten yritykset ja vapaa-
muotoiset kaveriporukat
- Ulkopaikkakuntalaiset toimijat

Päätökset vakiovuorojen myöntämisestä tekee liikuntajohtaja viranhaltijapäätöksenä. Päätös ja oikaisuvaatimusohjeet lähetetään hakemuksessa mainitulle yhteyshenkilölle kirjeitse tai sähköpostitse. Päätös julkaistaan myös liikuntatoimen [www-sivuilla](http://www.sivuilla).

Liikuntapalveluilla on oikeus perua myönnetty vuoro erillisen tapahtuman takia. Lisäksi vakiovuoro voidaan perua, mikäli käyttäjällä on suorittamattomia velvoitteita Jyväskylän kaupungille. Peruutetuista vuoroista ilmoitetaan vähintään seitsemän vuorokautta ennen perutun vuoron ajankohtaa.

Käyttäjät voivat perua vuoron ilmoittamalla siitä sähköpostitse tai kirjallisesti liikuntapalveluihin vähintään seitsemän vuorokautta ennen kyseistä vuoroa. Mikäli vuoro perutaan tämän jälkeen, laskutetaan käyttömaksu hinnaston mukaisesti, jos vuoroa ei ole peruttu eikä käytetty, siitä laskutetaan hinnastossa olevan hintaryhmän muut mukainen maksu kaksinkertaisena.

6.3 Helsingin liikuntatoimen vuorojaon periaatteet

Vuorojen jako perustuu perinteen, lajituntemuksen ja pitkäaikaisen kokemuksen pohjalta muodostuneeseen käytäntöön. Tämän lisäksi otetaan huomioon lajien sisäiset jakoperusteet sekä lajikohtaiseen harkintaan suhteessa tilojen tarjoamat mahdollisuudet. Tavoitteena on oikeudenmukainen lopputulos niin, että eri lajien ja hakijoiden toiveet voitaisiin tyydyttää mahdollisimman hyvin. Erityisesti talvikauden sisäliikuntatilojen vuoroille on hakijoita yli tarjonnan, jolloin vuorojaossa joudutaan käyttämään harkintaa ja rajanvetoa. Vuoroja haetaan hakemusten perusteella ja urheiluseurojen kausivuorohakemukset ovat etusijalla myönnettäessä vuoroja.

Helsingin liikuntatoimen liikuntapoliittinen ohjelma korostaa lasten ja nuorten toimintaa ja yhdenvertaisuutta tärkeinä arvokysymyksinä. Liikuntatoimi valvoo, että nämä arvokysymykset

otetaan riittävässä määrin huomioon, kun myönnetään vuoroja kaupungin liikuntakonsernin tai hallintokuntien tiloihin.

Lajien sisäisiä jakoperusteita voidaan pääsääntöisesti käyttää vuorojen myöntämisperusteena lajikohtaisesti määrätylle tasolle asti. Liikuntatoimi katsoo, että tämä helpottaa päätöksentekoa ja tilajaon tasapuolisuuden valvontaa. Hyvänä esimerkkinä tästä on liikuntatoimen ja Palloliiton Helsingin piirin välinen yhteistyö jalkapallovuorojen jaossa.

Liikuntatoimen tiloilla on merkittävä osuus huippu-urheilun harjoituspaikkoina. Sen sijaan merkittävät urheilutapahtumat ja kansalliset sarjat keskittyvät enenevässä määrin muihin kuin liikuntatoimen hallinnassa oleviin tiloihin. Kuitenkin liikuntatoimen tiloilla on suuri merkitys erityisesti vähäiset resurssit omaavien lajien huippu-urheilulle. Kansalliseen kilpailutoimintaan tarvittavat tilat tulee voida määrittää riittävän ajoissa, mielellään jopa puoli vuotta ennen kauden alkua.

Helsingissä on urheiluseuratoimintaa 111 eri lajissa. Liikuntatoimen lähtökohtana vuorojaossa on, että jokaiselle lajille voidaan tarjota jotakin. Lajin harrastajamäärät vaikuttavat myönnettävien vuorojen määrään. Lajien kategorista priorisointia ei tehdä, mutta liikuntatoimi lisää panostaan lajitrendien seuraamisessa sekä lajien kanssa käytävissä vuoropuheluissa. Lajien välisissä keskusteluissa liikuntatoimella on selkeä ja aktiivinen rooli.

Liikuntapoliittisen ohjelman päätavoitteena on myös, että yleisövuoroille on varattava tilasta riippuen riittävästi aikaa. Erityisen huomion kohteena ovat uimahallit, kuntosalit ja tekojää. Täysipainoisen kuntalaispalvelun varmistamiseksi on kaikilla tasoilla toimiva yhteistyö eri liikuntatilojen haltijoiden kesken ensiarvoisen tärkeää ja näin myös erilaisten kansalaisryhmien liikuntaansa tarvitsemien tilojen käytön koordinointi toimii paremmin. (Liite 4: Ajatuksia vuorojen jaosta Helsingissä.)

7 Kehityshankkeen kuvaus

Idea tämän työn tekemiselle lähti jo pääsykoevaiheessa, jolloin pyydettiin suunnitelmaa lopputyöstä. Ensimmäiset keskustelut kävin Oulun kaupungin liikuntajohtaja Jari Parkkosen kanssa toukokuussa 2008. Keskustelujen pohjalta päädyttiin siihen, että tekisin lopputyön, joka liittyy kiinteästi työhöni. Aiheeksi määriteltiin harjoitus- ja otteluvuorojen jakoperusteet, josta tein alustavan suunnitelman opinnäytetyöstä. Aiheen rajausta lajeista ja liikuntapaikoista sekä opinnäytetyön otsikko selkiytyi myöhemmin opiskelun aikana.

Työn tarkoituksena ja tavoitteena on löytää sellaisia jakoperusteita, joita voidaan käyttää myös muissa kuin tässä työssä tarkastelluissa lajeissa. Lajeiksi valitsin sisäpalloilulajeista salibandyn, lentopallon, futsalin ja koripallon ja näiden lajien edustusjoukkueiden ja erityisesti salibandyn juniorijoukkueiden (alle 18-vuotiaat) vuorot Oulun Urheilutalolla, Linnanmaan liikuntahallilla, Värtön salibandysalilla, Kasarmin liikuntasalilla, Palolaitoksen liikuntasalilla ja Raatin liikuntasalilla. Mainittakoon, että koripallo tuli Oulun urheilutalon uudeksi lajiksi syksyllä 2010 ja koripallon vuorojaot koskevat yhtä II-divisioonan joukkuetta. Keskeiseksi ongelmaksi asetin sen, mitkä ovat vuorojenjaon arviointikriteerit jakoperusteiksi ja miten nämä kriteerit saadaan läpinäkyviksi ja avoimiksi.

Työn tekemisen pohja-aineistona olen käyttänyt Oulun, Jyväskylän, Turun ja Helsingin liikuntatoimien vuorojen jakoperusteita sekä teoriaosassa käsiteltyjä lähdeaineistoja. Olin yhteydessä vertailukaupunkien liikuntatoimiin syksyllä 2010 ja tiedustelin heidän julkisia jakoperusteita vuorojenjakoon. Tässä vaiheessa havaitsin, että Turun liikuntatoimella on kaikkein pisimmälle kehitetyt vuorojakoperiaatteet, verrattuna muihin vertailukaupunkeihin. Tämän lisäksi olen käyttänyt omaa havainnoivaa otetta vuosien varrella, kun olen vuoroja jakanut Oulun kaupungin liikuntatoimissa. Näitä havaintoja olen tehnyt seurojen kanssa pidetyissä jakopalaverissa sekä keskustelemalla eri käyttäjäryhmien kanssa. Näissä yhteyksissä on noussut voimakkaasti esille juniorivuorojen jakoon liittyvät kriteerit, jotka koskevat erityisesti pienempien seurojen toimintaedellytyksiä.

Oulussa nykyisin käytettävissä olevissa jakoperusteissa juniorivuorot jaetaan lisenssipelaajamäärien mukaan. Voidaankin kysyä, että toteutuuko tässä mallissa tasapuolinen ja yhdenvertainen kohtelu seurojen välillä, jos käytetään pelkästään lisenssipelaajamääriä jakoperusteena sekä jätetään huomioimatta eri ikäryhmien vaatimat harjoitusolosuhteet. Esimerkiksi seura, jolla on

yhteensä kaksi joukkuetta B- ja C-juniori-ikäisissä, joilla on kilpailulliset tavoitteet ja näissä on yhteensä noin 40 lisenssipelaajaa, joiden vuorot tulisi kohdistua kilpailuolosuhteita vastaaviin saleihin. Tämä seura ei välttämättä ole samassa asemassa vuorojen sijoittumisen suhteen, jos toisella seuralla on noin 800 lisenssipelaajaa ja liikuntasaleja ei ole jaettu tasoryhmiin ja joukkueita ikäryhmiin.

8 Arviointikriteerit jakoperusteiksi

Yleisenä tavoitteena vuorojenjaossa on tilojen tehokas käyttö, hakijoiden tasapuolinen kohtelu sekä harraste- ja kilpailutoiminnan mahdollistaminen. Lisäksi huomiota on kiinnitettävä lajien tarpeisiin, tilojen tarkoituksenmukaisuuteen, lajivastaavuuteen. Näin toimimalla löydetään oikea tila oikealle käyttäjäryhmälle. Lisäksi jakoon vaikuttavat lajiliittojen määrittämät kilpailutoiminnan vaatimukset pelikentän materiaalista ja koosta, varusteista ja katsomopaikoista.

8.1 Yleiset jakokäytännöt

Vertailukaupunkien jakokäytännöistä on löydettävissä samankaltaisuuksia, mutta toisaalta myös erilaisia käytäntöjä. Samankaltaisuuksia kaupungeilla on muun muassa se, että varaukset hoidetaan keskitetysti vuorovarausyksikön kautta. Uskon keskitetyn mallin antavan laaja-alaisempaa näkemystä eri liikuntalajeista vuorojaon päätöksenteon pohjaksi kuin esimerkiksi hajautettu malli, jossa vuoroista vastaavat henkilöt eivät ole tiiviissä yhteistyössä keskenään.

Yhteneväisyyttä löytyi myös juniorivuorojen päättymisajasta iltaisin; käytännöissä tuodaan selkeästi esille, että juniorivuorot päättyvät aikaisemmin kuin aikuisten ryhmät. Ainoastaan on havaittavissa hajontaa kellonajoissa ja ikäryhmissä. Juniorivuorojen päättymisaikojen hajontaväli on Jyväskylän 18-vuotiaiden klo 19.30, Turun 20-vuotiaiden klo 20.00 ja Oulun 16-vuotiaiden klo 21.00 välillä. Juniorivuorojen ajoittuminen alkuiltaan lienee kiistaton ja yleisesti hyväksyttävä käytäntö. Ainoastaan Oulussa käytössä oleva käytäntö, että 16-vuotiaiden vuorot päättyvät klo 21.00 mennessä on selkeästi erilainen vertailukaupunkeihin nähden, kun vertaillaan ikää ja vuoron päättymisaikaa.

Selkeästi yksityiskohtaisemmat jakoperusteet löytyvät Turun mallista, jossa liikuntatilat on jaoteltu vuorojaon näkökulmasta ryhmiin: a) palloiluhallit ja koulujen liikuntasalit b) jäähallit c) jalkapallohalli ja ulkokentät. Näistä palloiluhallit ja koulujen liikuntasalit on jaoteltu neljään eri kategoriaan. Tässä on huomioitu salin koko, sijainti, olosuhteiden laatu, käyttötarkoitus ja soveltuvuus erilaisiin tapahtumiin, katsojakapasiteetti ja perusvälineistö. Ensimmäisen kategorian salien kohderyhmänä ovat sisäliikuntalajien aikuisten kilpa- ja huippu-urheilun SM-tason, miesten 1. – 2. divisioonan ja naisten 1. divisioonan ja A- ja B-juniori-ikäisten kilpaurheilu SM-tasolla. Toisen kategorian salien kohderyhmänä ovat vähintään miesten 3. divisioonan ja naisten 2.

divisioona ja A- ja B-juniori-ikäiset sekä soveltuvin osin C-juniorit. Kolmannen kategorian salien kohderyhmänä ovat nuorten kilpa- ja harrastetoiminta ja aikuisten alemman tason joukkueet. Neljännen kategorian salit muodostuvat koulujen liikuntasaleista. Neljännessä kategoriassa ovat lasten ja nuorten harrastetoiminta sekä aikuisten harrastetoiminta ja terveysliikunta. Muista vertailukaupungeista ei löytynyt tämänkaltaista tilojen ja kohderyhmien jaottelua. Tosin jakokäytännöistä löytyi maininnat, että pyritään ottamaan huomioon tilojen soveltuvuus eri urheilulajeille, varustelutaso ja koko. Mielestäni Turun mallin mukainen jaottelu vaikuttaa edistykselliseltä tilojen jaottelulta. Toisaalta tätä mallia ei voi suoraan kopioida mihin tahansa kuntaan tai alueelle, vaan malli antaa hyvän pohjan pohdinnalle liikuntatilojen ja kohderyhmien jaottelusta.

Yhteistä kaikilla vertailukaupungeilla on, että kunnan oman ohjaustoiminnan tarvitsemat tilat ja vuorot sekä yleisövuorojen tarpeet tarkastellaan ennen varsinaista kausivuorojen jakoa. Oulun kaupungin liikuntatoimessa on periaatteena, että vuorovarausyksikkö pitää palaverin ohjauspalveluyksikön ja erityisryhmien tarvitsemista tiloista ja vuoroista ennen kausivuorojen jakoa. Näiden vuorojen osalta käytetään harkintaa, ettei aiheuteta kohtuutonta haittaa muille käyttäjäryhmille.

Lisäksi kaikille kaupungeille on yhteistä, että lajit on jaoteltu sisäliikuntalajeihin ja muihin lajeihin. Sisäliikuntalajien harraste- ja kilpailukausi on talvikaudella ja muille lajeille sisäliikuntatilat ovat oheisharjoittelupaikkoja.

8.2 Arviointikriteerit

Ensimmäiseksi on tarkasteltava liikuntapaikkoja käytännön näkökulmasta ja soveltuvuudesta, huomioiden harrastettavan lajin sääntöjen vaatimat olosuhteet tilan, perusvälineiden ja katsomokapasiteetin suhteen sekä sijainnin mukaan. Sisäliikuntasalien osalta tämä tarkoittaa salien jaottelua eritasoisin saleihin, joissa huomioidaan kilpaurheilun osalta laji, sarjataso ja ikäryhmä. Tämän lisäksi salijaottelun yhteydessä on huomioitava lasten ja aikuisten harrastetoiminta, terveysliikunta ja erityisryhmien liikunta. Salijaottelussa voidaan ottaa huomioon myös kestävän kehityksen periaatteet, kun määritellään alueelliset salit tai liikuntapaikat. Useimmiten näitä alueellisia saleja ovat koulujen liikuntasalit, jotka palvelevat erityisesti koulun lähialueen asukkaiden erilaisia liikuntaryhmiä.

Toiseksi on määriteltävä varsinaiset sisäliikuntalajit, jotka otetaan huomioon ensisijaisesti vuorojen jaossa liikuntasaleihin. Tällä tarkoitetaan niitä lajeja joiden varsinainen harraste- ja kilpai-

lutoiminta on liikuntasaleissa talvikaudella. Toisaalta on myös pohdittava lajin merkitystä paikallisella tasolla sekä kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Muiden lajien osalta liikuntasalit ovat oheisharjoittelupaikkoja tai näiden lajien varsinainen harraste- ja kilpailutoiminta on muualla kuin sisäliikuntasaleissa ja näin ollen ne huomioidaan toissijaisesti vuorojaossa.

Kolmanneksi on mietittävä sarjatasoisen merkitys vuorojakoon. Oulun liikuntasaleissa joukkueen vuoromäärällä viikossa ja sarjatasolla on selkeä yhteys. Oletettavasti aikuisten SM-tasoisella joukkueella on noin viisi lajiharjoituskertaa viikossa, kun taas II-divisioona joukkueella arviolta kaksi harjoituskertaa viikossa. Joillakin lajiliitoilla on oma priorisointi harjoitus- ja otteluvuoroille aikuisten SM-tason ja alempien sarjatasojen sekä juniorijoukkueiden välillä. Tämänkaltaisen priorisointi löytyy esimerkiksi jääkiekossa ja jalkapallossa, kun toisaalta salibandyssä, joka on tutkimuksen kohteena, tätä ei ole tehty. Eri lajien välinen priorisointi saman liikuntapaikan harjoitus- ja otteluvuoroille on joskus hankala toteuttaa. Tällaisessa tilanteessa voidaan käyttää ratkaisumallina vuoropuhelua lajien välillä ja liikuntatoimen omaa harkintaa asian ratkaisemiseksi.

Neljänneksi joukkueita on tarkasteltava ikäryhmittäin. Oulun vuorojaossa aikuisten ja A-junioreiden joukkueet katsotaan kuuluvan samaan jaotteluryhmään iän puolesta ja keskeinen jakoperuste on sarjataso. B-juniorit ja sitä nuoremmat joukkueet katsotaan kuuluvan alle 18-vuotiaiden ryhmään. Aikaisemmin lisenssipelaajien määrä on ollut keskeinen jakoperuste, kun seuroille myönnetään juniorivuoroja. Oulun uutena jakoperusteena voisi olla, että A-, B- ja C-juniorijoukkueiden vuorot jaetaan joukkuekohtaisesti tiettyihin liikuntasaleihin. D-junioreiden ja sitä nuorempien joukkueiden vuorot jaettaisiin, kuten aikaisemminkin, lisenssipelaajamäärien mukaan. Yksi tärkeä pohdinnan paikka juniorivuoroille on, kuinka monta vuoroa myönnetään kullekin ikäryhmäjoukkueelle.

9 Pohdinta ja työn arviointi

Liikuntalain (1054 / 1998, 2§) mukaan kunnille on annettu selkeä toimintavelvoite tarjota liikuntapaikkoja ja luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnan harrastamiselle. Tämä voi herättää ajatuksen, että toteutuuko lain henki tasapuolisesti maan eri osissa ja kuinka kuntien liikunta-toimet ratkaisevat asian. Toisaalta kunnat ovat itsehallinnollisia yhteisöjä ja voivat itse määritellä tavat, joilla ne huolehtivat esimerkiksi vuorojen jakoon liittyvät tehtävät. Alueelliset erot erilaisissa harrastustoiminnoissa voivat olla suuriakin. Maan eri osissa voi olla lajien välisiä merkityksellisiä eroja, jotka pohjautuvat lajin menestykseen, harrastajamääriin, katsojamääriin ja lajin tunnettavuuteen. Nämä voivat vaikuttaa myös liikuntapaikkojen rakentamiseen ja tätä kautta myös vuorojakoon.

Liikuntapaikkarakentamisella voidaan vaikuttaa myös tilojen tehokkaaseen käyttöön. Yleensä liikuntapaikat on rakennettu siten, että siellä on varsinaiset suorituspaikat. Tämä ei tuo välttämättä tehokkuutta vuorojen käytölle, koska käyttäjien tulee tehdä alku- ja loppuverryttely samassa paikassa, johon vuoro on myönnetty. Mielestäni liikuntapaikkarakentamisessa tulisi huomioida sellainen alue, jossa kaikki käyttäjät voivat tehdä alku- ja loppuverryttelyt. Näin ollen yhden illan aikana saataisiin yhdestä kahteen lisävuoroa. Tästä hyvänä esimerkkinä on Oulussa Heinäpään jalkapallohalli ja Ouluhalli, joissa voidaan osoittaa käyttäjille erillinen veritytelyalue. Muissa liikuntalaitoksissa tällaiseen ei ole mahdollisuutta ja tähän tuskin on löydetävissä yksiselitteistä ratkaisua, vaan on pohdittava uusia ratkaisumalleja, kun uusia liikuntapaikkoja suunnitellaan.

Kuntasektorilla ei ole samanlaista kilpailutilannetta vuorojen käyttäjistä kuin yksityisillä liikuntapaikoilla. Liikuntatoimen tavoitteena ei ole kilpailla yksityisten palveluntuottajien kanssa, mutta yksityinen sektori saattaa joissakin tapauksissa kokea kaupungin kilpailevana tahona. Esimerkiksi kuntien omistamien liikuntapaikkojen käyttömaksut ovat yleensä edullisempia tai jopa maksuttomia käyttäjille verrattuna muiden omistamiin yksityisiin liikuntapaikkoihin. Toisaalta yksityisen- ja kuntasektorin erot tulevat näkyviin selkeimmin palvelutason ja palvelukonseptien kohdalla. Tärkeää on huomata, että ihmiset etsivät omista lähtökohdistaan erilaisia liikuntapalveluja, joita kunta ei kykene tuottamaan ja näin ollen yksityinen sektori saa uusia asiakkaita. Huomattavaa on se, että liikuntaharrastajamäärien kasvaessa myös yksityinen sektori saa uusia harrastajia liikuntapaikoille, koska kuntien omistamat tilat eivät riitä kaikille ryhmille.

Esimerkiksi Oulun kaupungin omistamissa kahdessa jäähallissa on yhteensä kolme kaukaloa, joten suuri joukko harrastajia hakee vuoroja yksityisten omistamista halleista.

Vuorojaossa tulee myös pohtia kuntalaiskäyttöä, jolla tarkoitetaan yleisövuoroja liikuntapaikoilla. Tämän lisäksi tulevat erityisryhmät, erilaiset vapaamuotoiset kuntoiluryhmät ja kilpa- ja huippu-urheiluun tähtäävä toiminta. Oulun kaupungissa yleisövuorot ja erityisryhmien vuorot jaetaan yhteistyössä kaupungin ohjauspalveluiden kanssa. Tämän jälkeen jaetaan vuorot kilpa- ja huippu-urheilun toiminnalle. Vuorojako tehdään pääsääntöisesti kuulemalla seurojen toiveet yhteisessä palaverissa. Erilaisten kuntoiluryhmien ja puulaakiurheilun vuorot ajoittuvat liikuntalaitoksissa päivävuoroille ennen kello 16.00 ja illan viimeisille tunneille. Vuorojen jaon kannalta tilannetta voisi selkeyttää, jos liikuntapaikat jaoteltaisiin erilaisiin ryhmiin esimerkiksi huippupaikka, kilpapaikka valtakunnallinen taso, kilpapaikka piiritaso ja harrastepaikka. Näihin liikuntapaikkoihin keskitettäisiin tiettyjen lajien sarjatasot ja harrastajat ikäryhmittäin ja nämä olisivat julkisesti nähtävillä. Toisaalta tässä voitaisiin käyttää hyödyksi Oulussa vuonna 2010 tehtyä liikuntapalveluverkkoselvitystä, jossa on tehty liikuntapaikoista laatu- ja priorisointiluokitukset. Mielestäni tätä voisi soveltaa myös muihin, kuin tutkimuksen kohteena oleviin liikuntapaikkoihin ja lajeihin.

Vuorojen jaossa on tärkeää pohtia eri lajien nousujohteista tukemista mahdollistamalla vuorojen saanti junioreista aina liigatason joukkueille saakka. Kilpaurheiluun liittyvän valmennuksen näkökulmasta tarkasteltaessa on keskeistä, että tietyltä ikätasolta lähtien urheilijalla on mahdollisuus harrastaa lajiaan lajin vaatimissa olosuhteissa sekä huomioida nousujohteisen harjoittelun vaatimat harjoitusvuorot. Tästä voisi olla esimerkkinä, että C- juniori-ikäisistä lähtien, joilla on kilpailullisia tavoitteita, on lajin vaatimissa olosuhteissa tietty vuoromäärä viikossa. Tätä nuoremmilla ja harrastelijoilla voisi lajikohtaiset vuoromäärät olla alhaisempia ja sijoittua niin sanottuihin harrastesaleihin. Tässä ikäryhmässä hyvin monet vielä etsivät omaa lajiaan ja useimmiten harrastavat kahta tai useampaa lajia vuoden aikana. Minusta tuntui jotenkin ihmeelliseltä, kun erään 10- vuotiaan pojan vanhemmat kertoivat, että pojalla on jalkapalloharjoitukset viisi kertaa viikossa. Toisaalla puhutaan samaan aikaan harjoitusvuorojen vähydestä ja herääkin kysymys, kohdentuvatko vuorot tasapuolisesti ja tukevatko ne lapsen ja nuoren kehityspolkua kilpakentille. Oulun liikuntatoimessa juniorivuorot on jaettu pääsääntöisesti lisenssi-pelaajamäärien mukaan ja seurat ovat voineet itse jakaa omat vuoronsa juniorijoukkueille. Tässä voi olla mahdollisuus, että vuorot eivät jakaannu tasaisesti kaikille ikäryhmille. Näin ollen tasa-arvoinen ja yhdenvertainen kohtelu vuoroissa ei mahdollisesti toteudu.

Aikuisjoukkueilla, jotka harrastavat lajia ylemmillä sarjatasoilla, on vuorojen jako selkeämpää, kuin juniorijoukkueilla. Näillä joukkueilla jakokriteerit kohdistuvat tiettyyn joukkueeseen, sarjatasoon ja liikuntapaikkaan. Muutamat lajiliitot ovat tehneet oman lajin sisäisen priorisoinnin eri sarjatasoille ja ikäryhmille, joka on hyvä apuväline vuorojen jaossa. Toisaalta eri lajien välinen arvostus puhututtaa yleisellä tasolla. Näin ollen eri lajien välinen priorisointi vuorojen jaossa kuuluu mielestäni liikuntatoimelle, jos tätä ei muutoin saada sovittua seurojen kesken.

Kansainväliset ja kansalliset lajiliitot pyrkivät kehittämään omaa lajiaan sääntömuutoksien, jotka vaikuttavat olemassa oleviin liikuntapaikkoihin ja niiden kehittämistarpeisiin. Näitä ovat olleet esimerkiksi viime vuosina katsomokapasiteettiin liittyvät kysymykset, pelikenttien turva-alueet ja rajaviivat. Näillä sääntömuutoksilla voi olla suuria taloudellisia vaikutuksia kunnille ja ne voivat rajata salien käyttöä ottelutoimintaan. Toisaalta sääntömuutoksilla halutaan saada yleisö viihtymään ja kiinnostumaan lajista.

Oulun kaupungin vuorojen jaon jakoperiaatteet ovat nykyisellään pääosin toimivat, mutta olisi hyvä pohtia arviointikriteerejä, ovatko nämä tasapuolisia kaikkia hakijoita kohtaan alati muuttuvassa liikunnan ympäristössä ja uusien lajien syntyessä alueelle. Jakoperiaatteiden tarkastelu tietyin aikavälein on paikallaan. Asiaa tarkasteltaessa voidaan havaita eri lajien väliset ja lajin sisäiset muutokset vuosien varrella. Tässä yhteydessä on hyvä hankkia tietoa lajien tulevaisuuden tavoitteista ja pohtia niiden vaikutuksia kaupungin liikuntapaikkaresursseihin. Uusien lajien kehittyminen alueella voi olla liikuntatoimelle suuri haaste, jos näitä asioita ei pohdita riittävän syvällisesti ja avoimesti urheilukenttäväen kanssa ja näin ollen varautuminen tulevaisuuteen jää tekemättä. Toisaalta voidaan kysyä, mitkä ovat kaupungin keskeisimpiä liikuntapaikkoja ja kenen rakennettaviksi ja ylläpidettäväksi ne kuuluvat.

Oulun seudun monikuntaliitoksessa 1.1.2013 yhdistyvät Oulun, Haukiputaan, Yli-Iin, Kiimin ja Oulunsalon kunnat ja näistä muodostuu Uusi Oulu. Vuorojen jaon näkökulmasta hakijamäärät tulevat kasvamaan oleellisesti. Ilmeistä on, että hakijoiden odotukset uusien vuorojen määrässä kasvavat. Tähän on syytä paneutua hyvissä ajoin ja aloittaa vuoropuhelu vuorojen jakoperiaatteista erityisesti urheiluseurojen kanssa ennen kuntaliitosta. Ilmeistä on, että tutkimuksen kohteena oleviin liikuntasaleihin kuntaliitoksella ei ole kovin suurta vaikutusta, mutta erityisesti jäähallivuorot ja tekonurmivuorot ja yleisurheiluvuorot talviaikaan, voivat aiheuttaa paineita uusilla ryhmillä. Tällä hetkellä muilla kuin Oulun kaupungilla ei ole kunnan omistuksessa jäähalleja ja halliolosuhteita talviaikaan tekonurmella ja yleisurheilun suorituspaikoilla. Poikkeuksena on Oulunsalon kunnan omistama jäähalli, jonka kunta on vuokrannut yksityisel-

le yritykselle. Huomattavaa on esimerkiksi, että Oulun kaupungissa jäähallit ovat alle 18-vuotiaille maksuttomia, kun muissa liitoskunnissa seurat maksavat markkinahintaisia käyttömaksuja, jotka ovat noin 150€ tunti. Vastakkainasettelu tulee maksuttomuudesta ja noin 150 euron tuntihinnasta jäähallivuoroissa ja näin ollen vuorojen hakijamäärät tulevat reilusti kasvamaan. Kuitenkin nämä asiat ovat ratkaistavissa avoimella vuoropuhelulla urheiluseurojen kanssa ja erityisesti tarkastellen niitä liikuntapaikkojen vuorojaon kipupisteitä, jotka ovat mahdollisesti edessä kuntaliitoksen yhteydessä.

Tämän tutkimustyön avulla olen tarkastellut Oulun, Jyväskylän, Turun ja Helsingin liikuntatoimien vuorojen jakoon liittyviä jakoperiaatteita. Tässä tarkastelussa olen saanut syventää omaa näkemystäni vertailukaupunkien erilaisista vuorojen jakoperiaatteista. Vaikeutena on ollut se, että olen itse ollut pitkään vuorojen jakoon liittyvissä tehtävissä. Tämä on voinut aiheuttaa sen, että en ole yltänyt riittävän syvään tarkasteluun työssäni. Toisaalta olen saavuttanut tutkimustyössäni oppimisen ja tietoisuuden kasvun kautta sen, että osaan tarkastella aikaisempaa laaja-alaisemmin vuorojen jakoon liittyviä asioita.

Olen käyttänyt tässä työssä ehkä tunnetuinta oppimisprosessia Kolbin mallia, jossa tietoa luodaan muokkaamalla kokemuksia, sen vuoksi malli soveltuu juuri aikuisten oppimiseen toiminnan kautta. Tämän tutkimustyön ja oman työkokemuksen kautta olen voinut hyödyntää omaa oppimistani juuri tämän mallin avulla. Tärkein oppimisen lähtökohta on halu oppia, josta voidaan käyttää sanaa motivaatio, joka on kaiken oppimisen lähtökohta. Oppiminen lähtee liikkeelle kokemuksista ja että on halu oppia kokemuksista. Sen jälkeen tulee antaa aikaa itselle pohdiskella ja mahdollisesti hankkia kokemuksiin liittyvää tietoa. Tässä yhteydessä näkemykset ja tosiasiat prosessoidaan ja muunnetaan tiedoksi, joka pyritään sisäistämään ja ymmärtämään. Tästä syntyy ajatus, että nyt ymmärrän ja ajattelun tuloksena syntyy uutta tietoa. Ymmärtämisen jälkeen seuraava vaihe on asian soveltaminen käytäntöön, jota voidaan kokeilla erilaisissa yhteyksissä, jossa tieto voi laajentua ja syventyä. (Sydänmaalakka 2007, 37, 38, 39.)

Tämän työn aihevalinnan kannalta on ollut enemmän hyötyä kuin haittaa siitä, että vuorojen jakoon liittyvät tehtävät ovat minulle tuttuja ja siitä on kertynyt omakohtaisia kokemuksia. Olen pyrkinyt työssäni nostamaan esille niitä haasteita, jotka ovat minulle avautuneet, kun olen tarkastellut liikuntatoimen jakoperiaatteita suhteessa vertailukaupunkeihin ja lähdeaineistoon. Työssäni esille tulleet kehittämisideat ovat välittömästi hyödynnettävissä ja sovellettavissa käytäntöön ja konkreettisiksi toimenpiteiksi. Lopputyötä tehdessäni olen kokenut, että oma op-

pimisprosessi on syventynyt ja tietoisuuteni vuorojen jaosta kehittynyt. Toivon, että voin siirtää oman oppimiseni parhaalla mahdollisella tavalla oman työyhteisön kehittämistyöhön.

Lähteet

Aaltonen, K., Anttila, R., Ekman, K., Koivumäki, K., Paavola, S., Koivisto, N., Sjöholm, K., Tarasti, L., Tolonen, H., Tuunanen, P. & Virtala, M. 2004. 2. painos. Urheilun ja liikunnan oikeus käytännössä. Tietosanoma Oy. Helsinki

Aaltonen, K., Anttila, R., Cortes Telles, M., Ekman, K., Koivumäki, K., Ollikainen, J., Paavola, S., Petäjäniemi, T., Sjöholm, K., Tarasti, L., Tolonen, H., Tuunanen, P. & Virtala, M. 2001. Urheilun ja liikunnan oikeus käytännössä. Tietosanoma Oy. Helsinki

Harjoitus- ja kilpailuvuorojen jakoperiaatteet ja toimintaohjeet. Oulun kaupunki. Luettavissa: <http://www.ouka.fi/liikunta/vuorovaraus/jakoperiaatteet.html>. Luettu 8.7.2010

Jyväskylän kaupungin liikuntatilojen vuorojen jakokäytänteet. Luettavissa: <http://www.jyvaskyla.fi/liikunta/varaukset/vuoronjako>. Luettu 8.9.2010

Koski, P. & Varis, M. 1997. Liikuntaseurat sisäliikuntatilojen käyttäjinä. Suomen Kuntaliitto. Helsinki

Kuntalaki 17.3.1995/365

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 8.8.1986/609

Liikunnan ja nuorisotyön asema lainsäädännössä. Kuntaliitto. Luettavissa: http://www.kunnat.net/k_perussivu.asp?path=1;29;351;536;31767;31754. Luettu 8.7.2010).

Liikuntalaki 18.12.1998/1054

Nykytilan määrällinen tarkastelu. Kuntaliitto. Julkaistu 21.1.2010. Luettavissa: http://www.kunnat.net/k_perussivu.asp?path=1;29;351;536;31767;9040. Luettu 8.7.2010

Näköaloja laaja-alaisiin tasa-arvokysymyksiin. Suomen Liikunta ja Urheilu, julkaisusarja 5/05. Luettavissa: http://www.slu.fi/reilu_peli/tasavertaisuus/. Luettu 30.7.2010.

Suomen Perustuslaki 11.6.1999/731.

Sydänmaanlakka, P. 2007. Älykäs organisaatio. Economica-kirjasarjan julkaisu nro 17. Talentum Media Oy. Helsinki.

Yhdenvertaisuuslaki 20.1.2004/21

Liitteet

Kasarmi salibandy 30.8. 2010 – 22.5.2011
LIITE 1.

Klo	Ma	Ti	Ke	To	Pe	Klo	La	Su
07.00-08.00						07.00-08.00		
08.00-09.00						08.00-09.00		
09.00-10.00						09.00-10.00	OLS	OLS
10.00-11.00						10.00-11.00	OLS	OLS
11.00-12.00						11.00-12.00	OLS	OLS
12.00-13.00						12.00-13.00	OLS	OLS
14.00-15.00						13.00-14.00	OLS	OLS
15.00-16.00						14.00-15.00	OLS	OLS
16.00-17.00	OLS	MSBT	TEKLI	MSBT	OUKA keskushallinto	15.00-16.00	OLS	MSBT
17.00-18.00	OLS	MSBT	OLS	MSBT	OLS	16.00-17.00	OLS	MSBT
18.00-19.00	OLS	MSBT	OLS	MSBT	OLS	17.00-18.00	OLS	MSBT
19.00-20.00	OLS	OLS	OLS	MSBT	OLS	18.00-19.00	OLS	MSBT
20.00-21.00	OLS	OLS	Floorbal	OLS	OLS	19.00-20.00		MSBT
21.00-22.00						20.00-21.00		MSBT

Palolaitos salibandy 30.8. 2010 – 22.5.2011

Klo	Ma	Ti	Ke	To	Pe	Klo	La	Su
07.00-08.00						07.00-08.00		
08.00-09.00						08.00-09.00		
09.00-10.00						09.00-10.00		
10.00-11.00						10.00-11.00		
11.00-12.00						11.00-12.00		
12.00-13.00						12.00-13.00		
13.00-14.30						14.00-15.00		
14.45-16.00	Palolaitos	Palolaitos	Palolaitos	Palolaitos		15.00-16.00		
16.00-17.00	MSBT	LIPPO	OLS	LIVI /Action	OLS	16.00-17.00		
17.00-18.00	MSBT	LIPPO	OLS	LIVI / Action	OLS	17.00-18.00		
18.00-19.00	MSBT	LIPPO	OLS	Floorball	LIPPO	18.00-19.30		
19.00-20.00	MSBT	LIPPO	OLS	Floorball	LIPPO	19.30-22.00	Palolaitos	Palolaitos
20.00-21.00	MSBT	LIPPO/miehet	OLS	Palolaitos	Palolaitos			
21.00-22.00		Oulujoen Kiekko Miehet		Palolaitos	Palolaitos			

Raatti salibandy 30.8. 2010 – 22.5.2011

Klo	Ma	Ti	Ke	To	Pe	Klo	La	Su
07.00-08.00								
08.00-09.00						08.00-09.00	Sulkapallo	
09.00-10.00						09.00-10.00	Sulkapallo	OLS
10.00-11.00						10.00-11.00	Sulkapallo	OLS
11.00-12.00						11.00-12.00	Sulkapallo	OLS
12.00-13.00						12.00-13.00	Sulkapallo	OLS
14.00-15.00						13.00-14.00	Sulkapallo	OLS
15.00-16.00						14.00-15.00	Sulkapallo	OLS
16.00-17.00	OLS	LIVI	OLS	OLS	Sulkapallo	15.00-16.00	Sulkapallo	OLS
17.00-18.00	OLS	LIVI	OLS	OLS	Sulkapallo	16.00-17.00	Sulkapallo	OLS
18.00-19.00	MSBT	LIVI	OLS	OLS	Sulkapallo	17.00-18.00	Sulkapallo	OLS
19.00-20.00	MSBT	LIVI	Floorball	OLS	Sulkapallo	18.00-19.00	Sulkapallo	OLS
20.00-21.00	MSBT	Kuurojen seura Ryhti	Oulu-Opisto	OLS	Sulkapallo	19.00-20.00	Sulkapallo	Kuurojen seura Ryhti
						20.00-21.00	Sulkapallo	Oulun OKT

Värttö salibandy 30.8. 2010 – 22.5.2011

Klo	Ma	Ti	Ke	To	Pe	Klo	La	Su
07.00-08.00						07.00-08.00		
08.00-09.00						08.00-09.00		OU-73 jun
09.00-10.00						09.00-10.00	OLS	LIPS /aikuiset
10.00-11.00						10.00-11.00	Kehitysvammaisten tuki	OLS
11.00-12.00						11.00-12.00	OLS	OLS
12.00-13.00						12.00-13.00	OLS	MSBT
14.00-15.00						13.00-14.00	OLS	MSBT
15.00-16.00						14.00-15.00	OLS	MSBT
16.00-17.00	OLS	OLS	MSBT	16.30-17.30 Tervaväylän koulu	OLS	15.00-16.00	OLS	MSBT
17.00-18.00	OLS	OLS	MSBT	17.30 – 18.00 OLS	OLS	16.00-17.00	OLS	MSBT
18.00-19.00	OLS	OLS	MSBT	OLS	OLS	17.00-18.00	OLS	Floorball
19.00-20.00	OLS	OLS	MSBT	Floorball	OLS	18.00-19.00	OLS	Floorball
20.00-21.00	OLS	OLS	MSBT	OLS	Floorball	19.00-20.00		OLS
21.00-22.00						20.00-21.00		OLS

Salibandyn juniorivuorojen jakautuminen Oulun kaupungin liikuntalaitoksissa 30.8.2010 - 22.5.2011

Vuoron pituus 1t.

Seura	Lisenssipelaajat	Kasarmi	Palolaitos	Raatti	Värttö	Vuoro/seura
Oulun Luistinseura ry	763	29	7	20	31	87
Merikoski SBT ry	266	13	5	3	10	31
Oulun Floorball Club ry	69	1	2	1	4	8
Lisenssipelaajat yhteensä	1098					
Myönnettyt vuorot yhteensä		43	14	24	45	126

Jakoperusteena on käytetty alle 18v. lisenssipelaajamääriä, jotka on suhteutettu jaettavana olevien vuorojen määrällä. Lisenssipelaajia oli yhteensä 1098 ja jaettavia tunteja yhteensä 126, josta saadaan kertoimeksi 0.114

Harjoitusvuorojen jako kaudelle 30.8.2010 - 22.5.2011

Aikuisten joukkueet

	Urheilutalo	Linnanmaan liikuntahalli	Värtön salibandysali	Vuoroja/vko
Sun Volley liiga päivä	2			2
ilta	3			3
ETTA liiga päivä	2			2
ilta	4			4
OLS naiset liiga	4	1		5
Tervarit liiga	3			3
OLS miehet I-div	3	1		4
OLS naiset I-div	1		1	2
UIFK miehet II-div	1		1	2
MSBT miehet II-div	1		1	2
OYUS miehet II-div	1		1	2
ONMKY miehet II-div	1			1
	26	2	4	32

1 Vuorojaon lähtökohdat

1.1 Tavoite

- "Oikea tila oikealle ryhmälle" -> tehokas käyttö, mahdollisimman paljon liikettä, mahdollisimman vähän esteitä kilpa- ja huippu-urheilulle tai harrastamiselle
- Läpinäkyvyys, tasapuolisuus

1.2 Jaon taustamuuttujat

Vuorojaossa hakijoilta tarkastellaan neljää eri taustamuuttujaa.

1. Liikuntapaikkaryhmä
Liikuntatilat on jaoteltu neljään kategoriaan. Tilakategoriassa on huomioitu salin koko, sijainti, olosuhteen laatu, käyttötarkoitus/ soveltuvuus erilaisiin käyttötarkoituksiin, katsojakapasiteetti ja perusvälineistö (esim. viivoitukset, verkot, maalit...).
2. Laji
Lajit on jaettu sisäliikuntalajeihin ja muihin lajeihin. Sisäliikuntalajien harraste- ja kilpailukausi on talvella. Muille lajeille sisäliikuntatilat ovat oheisharjoittelupaikkoja.
3. Ikä
Harrastajat jaetaan eri ikäryhmiin.
4. Sarjataso
Kilpajoukkueiden sarjatasolla on merkitys lähinnä suurten salien jaossa. Alle C-juniorikäisten lasten toiminnassa ei erotella kilpailu- tai harrastetavoitetta.

Lisäksi mahdollisuuksien mukaan otetaan huomioon hakijan toiveet sekä hakijan toiminnan alueellisuus.

2 Liikuntatilojen jaottelu

A. Suuret palloiluhallit, "HUIPPUSALI"

(2 salia: Caribia 994-halli, Samppalinn)

- Olosuhteen kuvaus:
 - Pinta-ala: >900 m²
 - Katsojakapasiteetti: katsomotilat
 - Kilpaurheiluun soveltuvat välineet, otteluihin soveltuvat olosuhteet (esim. viivat)
- Kohderyhmät:
 - Aikuisten kilpa- ja huippu-urheilu (sisäliikuntalajit): SM-taso, miesten 1.-2. div., naisten 1. div
 - Nuorten kilpaurheilu (sisäliikuntalajit): A- ja B-jun SM-tasolla
- Alle 20-vuotiaat ennen klo 20
- Huom! Ottelut ja joukkueiden mahdollisuus harjoitteluun kotiottelusalissa.
- Huomioidaan erityisesti: sarjataso, menestys, sarjatoiminnan laajuus

B. Kilpailusalit – valtakunnan taso, "KILPASALI"

(3 salia: Nunnavuori, Peltola, Ilpoinen)

- Olosuhteen kuvaus:

- Pinta-ala: $>700\text{ m}^2$
- Katsojakapasiteetti: katsomotilat
- Kilpaurheiluun soveltuvat välineet, otteluihin soveltuvat olosuhteet (esim. viivat)
- Kohderyhmät:
 - Aikuisten kilpa- ja huippu-urheilu (sisäliikuntalajit): vähintään miesten 3. div, naisten 2.div.
 - Nuorten kilpaurheilu (sisäliikuntalajit): A- ja B-jun. sekä soveltuvin osin C-jun.
- Alle 20-vuotiaat ennen klo 20
- Huom! Ottelut ja joukkueiden mahdollisuus harjoitteluun kotiottelusalissa.
- Huomioidaan erityisesti: sarjataso, menestys, sarjatoiminnan laajuus

C. Kilpailusalit ja harjoittelusalit – piiritaso, ”KILPASALI”

(16 salia)

- Olosuhteen kuvaus:
 - pinta-ala $>400\text{m}^2$
 - Kilpa- ja harjoitteluvälineet
- Kohderyhmät:
 - Nuorten kilpa- ja harrastetoiminta (sisäliikuntalajit)
 - Aikuisten harraste- ja kilpatoiminnan alemmat tasot (sisäliikuntalajit)
- Alle 20-vuotiaat ennen klo 20
- Huomioidaan erityisesti: ikä, harjoittelutoiminnan määrä, kilpailujen määrä, ryhmän koko

D. Alueelliset koulujen salit, ”HARRASTESALI”

(45 salia)

- Olosuhteen kuvaus:
 - pinta-ala: $<400\text{m}^2$
- Kohderyhmät:
 - Lasten ja nuorten harrastetoiminta
 - Aikuisten harrastetoiminta ja terveysliikunta
- Mm.:
 - Liikuntapalvelukeskuksen omat vuorot
 - Lasten sisäliikunta (miehellään klo 17–20)
 - Ikääntyneiden sisäliikunta (ns. terveysliikunta) -> miehellään iltapäiviin, jos mahdollista
 - Aikuisten sisäliikunta + harrasteliikunta
 - Oheislajien harjoittelu
- Alle 20-vuotiaat ennen klo 20
- Huomioidaan erityisesti: ryhmän koko, toiminnan määrä ja laatu, edellisten kausien toiminta ja tulevaisuuden näkymät

3 Liikuntamuotojen jaottelu

I) Sisäliikuntalajit

- Salibandy, koripallo, lentopallo, futsal, käsipallo, voimistelu, sulkapallo, ym.
- Kilpailutoimintaa talvikaudella, harrastetoiminnan pääajankohta talvikausi, ottelupaikka/ pääharjoitusalue sisäliikuntatila

II) Muut lajit

- esim. yleisurheilu, jääkiekko, jalkapallo

VUOROJAON PERIAATTEET
KAUDELLE 2009–2010

- Kilpailutoiminnan pääpainopiste kesäkaudella, lajinomainen kilpailu-/ harrastetoiminta tapahtuu muualla kuin sisäliikuntatiloissa

4 Vuorotaulukko

Salikategoriat kuten yllä: A= huippusali, B= kilpasali, C=kilpasali, D=harrastesali

[illegible]

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	1
Liikuntalautakunta	127	16.06.2009	12	

LIITE 3

8020-2009 (643)

Palloiluhallien ja koulujen salien vuorojaon periaatteet

Tiivistelmä: -

Liiklk § 127

Liikuntasuunnittelija Terhi Anttila ja järjestöliikuntapäällikkö Marjaana Risku:

Palloiluhallien ja sisäliikuntatilojen vuorot tulevalle talvikaudelle jaetaan kesällä. Talvikaudelle syksy 2009-kevät 2010 vuorot on juuri jaettu. Liikuntalautakunnalle tuodaan nyt tiedoksi vuorojaossa käytetyt periaatteet. Vuorojaon periaatteita kokonaisuudessaan muokataan liikuntalautakunnan uuden strategian mukaisiksi syksyllä 2009.

Tässä yhteydessä vuorojakoprosessia kuvataan aluksi yleisellä tasolla, mutta esittelyn pääpaino on sisäliikuntasalien eli palloiluhallien ja koulujen salien käyttövuorojen jakoperusteissa.

Vuorojaosta yleisesti

Liikuntatoimen johtosäännön mukaan lautakunnan tehtävänä on huolehtia liikunta- ja ulkoilupalvelujen kehittämisestä ja järjestämisestä sekä edistää ja tukea kaupungissa harjoitettavaa liikunta- ja ulkoilutoimintaa. Turun kaupunki ylläpitää yli 300 liikuntapaikkaa, joista n. 100 liikuntapalvelukeskus ylläpitää ja joista valtaosaan liikuntapalvelukeskus jakaa liikunnan käyttövuorot. Lautakunnan tehtävä on päättää yleisistä periaatteista, joiden mukaan asiakaspalveluyksikössä jaetaan liikuntapaikkojen käyttövuorot.

Lautakunta on kokouksessaan 27.11.2001 vahvistanut yleiset periaatteet liikuntapaikkojen käyttövuorojen jakoperusteista. Tällöin liikuntajohtaja on todennut, että vuorojakoperiaatteita tulisi tarkastella perusteellisemmin kerran vaalikaudessa, erityisesti suhteessa liikuntalautakunnan strategiaan, mutta tämä asia ei ole toteutunut. Vuorojakopolitiikkaa ei lautakuntatasolla vuoden 2001 jälkeen ole käsitelty.

Tämän lisäksi sisäinen tarkastus on yhteistyössä liikuntapalvelukeskuksen kanssa pyrkinyt selvittämään liikuntavuorojen jakoperusteita sekä tilojen käyttöä. Sisäisen valvonnan näkökulmasta riskinä liikuntatilojen osalta on tehoton käyttö. Tarkastuksen mukaan riskienhallinta on puutteellista ainakin siltä osin, että hallintokunnassa ei ole kiinnitetty huomiota liikuntatilojen jakoperusteita koskevien ohjeiden ajantasaisuuteen. Tarkastajille on annettu kevään 2008 aikana tyydyttävä vastine, jonka jälkeen sisäinen valvonta on ilmoittanut jälkiseurannan olevan kevään 2009 aikana.

Liikuntatilat

Liikuntatilat ovat vuorojaon näkökulmasta jaettu ryhmiin: a) palloiluhallit ja koulujen liikuntasalit, b) jäähallit ja c) jalkapallohalli sekä ulkokentät. Liikun-

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	2
Liikuntalautakunta	127	16.06.2009	12	

tajärjestöt käyttävät näiden tilojen käyttövuoroista n. 90 %.

Suomen Palloliiton Turun piiri jakaa vuosittain kaupungin liikuntastrategian suuntaisesti asiakkaiden harjoitus- ja otteluvuorot Turun kaupungin ylläpitämille nurmi-, keinonurmi- ja hiekkakentille sekä Impivaaran jalkapallohalliin. Sopimuksessa on määriteltä jaettavissa olevat käyttötunnit. Sopimuksen ulkopuoliset ajat jakaa liikuntapalvelukeskuksen vuorovarausyksikkö. Pallopiiri jakaa vuorot liikuntapalvelukeskuksen hyväksymän pisteytysmenettelyn avulla ja painopiste vuorojaossa tulee olla nuorten urheilijoiden kehittämisessä.

Vastaavanlainen sopimus on tehty Turun Nuorisokiekon kanssa jääajan jakamisesta liikuntapalvelukeskuksen osoittamille käyttötunneille Varissuon ja Impivaaran jäähalleihin sekä Kupittaaan kilpahalliin. Nuorisokiekko jakaa käyttötunnit pääosin turkulaisille juniorijääurheilijoille. Sopimuksen ulkopuoliset jääajat jäävät liikuntapalvelukeskuksen vuorovarausyksikön jaettavaksi.

Koulujen salit ja palloiluhallit ovat edellä mainituista liikuntatiloista pitkälti ainoa suuri merkittävä liikuntapaikkaryhmä, jolle ei ole ollut ajantasaisesti liikuntalautakunnassa päivitettyjä vuorojakoperiaatteita. Näissä tiloissa liikutaan vuoden aikana lähes miljoona käyntikertaa.

Vuorojen jako sisäsaleihin SPL:n ja Nuorisokiekon käyttämien pisteytyksen mukaisesti ei ole mielekästä, sillä hyvin eritasoisten salien monenkirjavat käyttäjäryhmät eivät ole yhtä lailla vertailtavissa kuten esim. jalkapalloseurat ja -joukkueet keskenään. Samasta syystä salien ja hallien vuorojakoperiaatteet tulisi päivittää riittävän usein vastaamaan alati muuttuvia olosuhteita (liikuntapaikkarakentaminen, lajien muuttuva kirjo).

Palloiluhallien ja koulujen salien vuorojaon taustaa

Vuorojako on tukeutunut liikuntatoimen strategiaan, vanhoihin jakoperusteisiin, vuorohakemuksissa ilmeneviin tarpeisiin (käyttäjäryhmien ikä, sarjataso, alueellisuus, erityistarpeet) ja jaettavissa oleviin liikuntaolosuhteisiin. Tämän lisäksi käytännössä vuorojako on perustunut paljolti hakemuksia käsittelevien henkilöiden vankkaan kokemukseen tehtävästä ja laajaan eri lajien tuntemukseen. Vakiovuorohakemuksia ovat käsitelleet varaussihteeri, asiakaspalveluyksikön esimies ja liikuntapaikkamestari, joka on työstänyt ns. sisäiset ohjeet jakoperiaatteista lautakunnan vahvistamien jakoperusteiden pohjalta. Vahvistettujen vuorovarausten näkyminen internetissä on lisännyt avoimuutta ja helpottanut vapaana olevien vuorojen hyödyntämistä.

Suurin osa koulujen liikuntasalien käyttötunneista käytetään lasten ja aikuisten harrastetoimintaan. Urheiluseurojen lisäksi saleja käyttävät useat työpaikkaporukat ja vapaat harrasteryhmät, joten saleissa liikkuu suuri määrä turkulaisia. Edellytykset saada toiveita vastaava tila on melko hyvä, koska hakemuksessa on mahdollisuus esittää useampi toive halutun tilan suhteen. Lisäksi jo pitkään toimintaansa pyörittäneet seurat ja vapaat sidosryhmät osaavat hakea toimintaansa vastaavia tiloja.

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	3
Liikuntalautakunta	127	16.06.2009	12	

Suurempien salien ja palloiluhallien osalta tilanne sen sijaan on haastavampi, sillä hakijoita on niukkoihin tiloihin nähden moninkertaisesti. Lisäksi vuositaisia muutoksia vuorojakoon aiheuttaa mm. joukkueiden määrä, muutokset lajikirjossa sekä turkulaisessa kilpamenestyksessä. Esimerkiksi nousu sarjatasolla aiheuttaa paineita harjoitusvuoroissa. Vuorojakoon vaikuttavat ongelmat sisäliikuntatilojen osalta kulminoituvatkin ensisijaisesti isoihin saleihin ja palloiluhalleihin. Ongelmana on mm. nykyisten olosuhteiden osalta kilpa- ja harjoittelutoiminnan yhdistäminen:

- riittävällä katsomolla varustettuja isoja peliareenoita on vähän, tämän vuoksi pelien sovittaminen aikataulullisesti voi olla hankalaa (esim. pelien päällekkäisyys)
- joukkueilla on tietyt kotikentät, joilla kyseisen joukkueen pitäisi päästä harjoittelemaan kotiedun saamiseksi
- yhden illan ottelu vie alta monta harjoitusvuoroa

Lisäksi esim. Caribbean 994-hallin osalta pelien sovittaminen on ongelmallista Caribbean omien toimintojen takia.

Vuorojaossa on myös huomioitava eri lajien harjoitusten järkevä ajoittaminen eri halleissa. Esimerkiksi saman joukkueen ei ole mielekästä harjoitella peräkkäisinä päivinä ja toisaalta mm. salibandyharjoitukset olisi hyvä laittaa perätysten kaukalon rakentamisen/purkamisen välttämiseksi. Haasteita luovat myös lajiliittojen määrittämät kilpailutoiminnan suositukset ottelupaikoille. Myös lajien määrä on merkittävästi kasvanut, mikä on vaikeuttanut lajiin soveltuvien tilojen löytymistä.

Ongelmia aiheuttaa myös se seikka, että suosituin harjoitteluajankohta harkemuksissa asettuu arki-iltoihin, erityisesti maanantai-torstaihin klo 17–21 ajoille. Ennen klo 17:ä harjoittelijat, ohjaajat tai lapsiaan harjoituksiaan tuovat vanhemmat eivät yleensä ehdi paikalle ja klo 21 jälkeen alkavat harjoitukset puolestaan päättyvät melko myöhään. Perjantain ja viikonloppujen suosiota harjoitusaikoina vähentää sekä viikonloppuihin keskittyvät pelit että myös muut, yleensä viikonloppuihin osuvat harrastajien ja urheilijoiden menot. Tämä rajoittaa isojen tilojen käyttöaikoja entuudestaan.

Palloiluhallien ja koulujen salien vuorojaon periaatteet kaudelle 2009–2010

Nyt esiteltävät päivitettyt vuorjakoperiaatteet kauden syksy 2009-kevät 2010 vuoroihin eivät tee suurta muutosta aikaisempiin käytäntöihin. Periaatteisiin ja erityisesti vuorovarausyksikön käyttöön tuleviin ohjeistuksiin on kuitenkin tehty aikaisempiin vuosiin nähden merkittäviä täsmennyksiä, joiden odotetaan olevan apuna niin vuoroja jaettaessa kuin takeena tasapuolisuudesta samankaltaisia liikkujaryhmiä kohtaan sekä lisäämässä avoimuutta tilojen käyttäjien suuntaan. Muun muassa riittävien tilojen puute sekä hyvin-kin lyhyellä aikataululla tapahtuvat muutokset liikuntatiloissa (koulujen omat peruutukset, muutokset otteluaikatauluissa jne.) vaikuttavat siihen, että vuorojaosta päättävillä henkilöillä on säilytettävä loppukädessä harkinnanvaraisuus ja joustovara vuoroja myönnettäessä.

Turun kaupunki	§	Kokouspvm	Asia	4
Liikuntalautakunta	127	16.06.2009	12	

Vuorajakoperiaatteiden tavoitteena on käytön tehokkuus, tasapuolinen kohtelu, harraste- ja kilpailutoiminnan mahdollistaminen ja mahdollisimman suuri ”liikkeen ” ja liikunnan määrä. Toisin sanoen tavoite on löytää oikea tila oikealle käyttäjäryhmälle.

Vuorajakoperiaatteiden yleisistä periaatteista merkittävin on alle 20-vuotiaiden harjoitusten sijoittaminen ennen klo 20:tä. Vuoroja jaettaessa merkitystä on myös sillä, onko ryhmän laji varsinainen sisäliikuntalaji vai ns. oheisharjoite. Lisäksi yksittäistapauksissa järjestöliikunnan ja omatoimisen liikunnan etujen mennessä ristiin, vuoron myöntämisestä päättävät keskenään osastojen esimiehet.

Yleisesti vuorajakoperiaatteiden päivittämisessä on lähdetty liikkeelle erilaisista taustamuuttujista. Näitä ovat liikuntatilakohtainen luokittelu, lajiluokittelu sisäliikuntalajeihin ja oheisharjoitteisiin, käyttäjäryhmän ikä ja sarjataso. Sarjataso vaikuttaa lähinnä ns. huippu- ja kilpailusalien käyttövuorojen jakamiseen. Siinä, minkä tasoinen joukkue kussakin tilassa harjoittelee, poikkeuksen aiheuttaa lajien välinen arviointi, sillä kaikki sisällä harrastettavat lajit eivät lähde samalta viivalta paikallisen, kansallisen ja kansainvälistä menestystä ja merkitystä mitattaessa.

Liikuntapalvelukeskuksen seikkaperäisempään käyttöön tulevista ohjeistuksissa huomiota on kiinnitetty myös kunkin lajin sopivuudesta kulloinkin käytössä oleviin liikuntatiloihin. Tämän lisäksi vuorajakohenkilökunnalla on mahdollisuus käyttää harkinnanvaraisuutta ja ammattitaitoaan arvioidessaan muita relevantteja seikkoja kuten käyttäjien erityistarpeita.

Liite 1

Vuorojaon periaatteet

Kohtalaisen suureksi ongelmaksi nousee vuorojen käyttämättä jättäminen ilman ilmoitusta. Tällaisia vuoroja on viikoittain salissa kymmeniä tunteja. Erityisesti ongelma koskee alle 20-vuotiaiden vuoroja, jotka ovat maksuttomia. Vuorojaon yhtenä tavoitteena on tehostaa tilojen käyttöä. Olennaista tilojen käytön tehostamisessa on nimenomaan se, että todellinen käyttöaste on korkea. Koska kulunvalvonta on kuitenkin haasteellista, käyttämättä jääneiden vuorojen kontrollointi on jäänyt vähäiseksi. Erilaisia keinoja todellisen käytön tehostamiseksi ovat esimerkiksi sanktiomaksut, vuorojen vähentäminen väärinkäytöksen jälkeen, tiedottaminen ja käyttäjien oma sosiaalinen kontrolli. Käyttämättä jätettyjen vuorojen kontrollointiin tullaan palaamaan vuoroperiaatteiden päivityksen ja hinnaston yhteydessä.

Liikuntajohtaja Arto Sinkkonen:

Ehdotus	Liikuntalautakunta merkitsee vuorojaossa käytetyt periaatteet tiedoksi.
Päätös	Ehdotus hyväksyttiin.

AJATUKSIA VUOROJEN JAOSTA HELSINGISSÄ

Vuorojen jako liikuntaviraston tiloissa

Vuorojen jako perustuu pääasiassa perinteen, lajituntemuksen ja pitkäaikaisen kokemuksen pohjalta muodostuneeseen käytäntöön sekä lajien sisäisiin jakoperusteisiin ja lajikohtaiseen harkintaan suhteessa tilojen tarjoamiin mahdollisuuksiin. Tavoitteena on mahdollisimman oikeudenmukainen lopputulos niin, että eri lajien ja hakijoiden tarpeet voitaisiin mahdollisimman hyvin tyydyttää. Harkinta ja rajanvetoa joudutaan käyttämään erityisesti talvikauden sisäliikuntatilojen vuoroja myönnettäessä, koska silloin haettavien vuorojen määrä ja haluttu kellonaika/tila useimmin ylittää tarjonnan. Vuorot jaetaan hakemusten perusteella. Vuoroja myönnettäessä urheiluseurojen kausivuorohakemukset ovat etusijalla. Tiivis yhteistyö eri lajien edustajien kanssa on välttämätöntä.

Lajien sisäiset jakoperusteet

Liikuntapoliittinen ohjelma korostaa lasten ja nuorten toimintaa ja yhdenvertaisuutta tärkeinä arvokysymyksinä. Kaupungin liikuntatoimi ei voi pakottaa erilaisia lajeja kaikilta osin samaan muottiin, mutta sen on voitava valvoa, että määrittelyt arvot on riittävässä määrin otettu huomioon lajien sisäisissä jakoperusteissa, kun myönnetään vuoroja kaupungin liikuntakonsernin tai hallintokuntien tiloihin.

Lajien sisäisiä jakoperusteita voidaan pääsääntöisesti käyttää vuorojen myöntämisperusteena lajikohtaisesti määrätyle tasolle asti. Tämä helpottaa päätöksentekoa ja tilanjaon tasapuolisuuden valvontaa. Parhaiden tämä käytäntö toimii nykyisin jalkapallossa, liikuntatoimen ja palloliiton Helsingin piirin kiinteänä yhteistyönä.

Kaupungin liikuntatoimen tiloja käyttää pienenevä osa huippu-urheilua, merkittävien yksittäisten urheilutapahtumien ja kansallisten sarjojen keskittyessä enenevässä määrin muihin kuin liikuntatoimen hallinnassa oleviin liikuntatiloihin. Kuitenkin myös liikuntatoimen tiloilla on suuri merkitys joidenkin, erityisesti vähäisemmät resurssit omaavien lajien huippu-urheilulle.

Huippu-urheilun harjoitustoiminnassa liikuntatoimen tiloilla on edelleen merkittävä osuus. Ammattimaistuvan toiminnan osalta tätä kysyntää tulisi suunnata nimenomaan harrastustoiminnan vähemmän käyttämiin päivävuoroihin.

Lajien välinen jako

Helsingissä on urheiluseuratoimintaa 111 eri lajissa. Liikuntatoimen lähtökohtana on tarjota käytettävissä olevia tilojen puitteissa jokaiselle lajille jotakin. Tämän jälkeen lajinharrastajamäärien tule vaikuttaa myönnettävien vuorojen määrään. Lajien kategorista

priorisointia ei ole syytä tehdä, mutta tarpeellista on, että liikuntatoimi lisää panostaan lajitrendien seuraamisessa ja lajien kanssa käytävissä vuoropuheluissa. Myös lajien välisessä keskustelussa liikuntatoimella on selkeä ja aktiivinen rooli.

Eri lajien toimintaan kuuluvat säännöllinen kansallinen kilpailu/sarjatoiminta, kansainväliset kilpailutapahtumat ja muut lyhytkestoiset tapahtumat, joille kaikille tarvitaan tilat. Lisäksi tiloja tarvitsevat muut liikunta – ja kulttuuritapahtumat.

Kansalliseen kilpailutoimintaan tarvittavat tilat tulee voida määrittää riittävän ajoissa ennen kauden alkua, mielellään jopa puoli vuotta etukäteen. Tilat määritetään lajikohtaisesti koko konsernin osalta.

Seurakäyttö/yleisövuorot

Liikuntapoliittisen ohjelman päätavoitteena on ”edistää erityisesti kuntalaisten liikunnan harrastamista. tässä onnistumiseen tarvitaan tiivistä yhteistyötä kaupungin eri hallintokuntien välillä ja koko kaupunginkonsernin sisällä.” tämä edellyttää myös sitä, että yleisövuoroille on varattava tilasta riippuen riittävästi aikaa. Erityisesti huomion kohteena ovat uimahallit, kuntosalit ja tekojää. Täysipainoisen kuntalaispalvelun varmistamiseksi on kaikilla tasoilla toimiva yhteistyö eri liikuntatilojen haltioiden kesken ensiarvoisen tärkeää. näin myös erilaisten kansalaisryhmien liikuntaansa tarvitsemien tilojen käytön koordinointi toimii paremmin.

Tietyillä liikuntatiloilla on luonteensa ja kokonsakin vuoksi kysyntää myös kansalaisjärjestötoiminnan ei -liikunnallisiin tarpeisiin. Tällaisissa tilanteissa tilavuorojen myöntäminen tulee tehdä tapauskohtaisesti harkiten.

HELSINGIN SISÄTILOJEN JAKOPERUSTEET PÄÄPIRTEITTÄIN:

- pyritään pitämään jatkuvuutta yllä
- avustettava Helsinkiläiset liikuntaseurat ovat etusijalla
- hakemus on jätetty varausyksikköön hakuaikaan mennessä
- vanhat vuorot on hyvin käytetty
- seurassa on vahvaa junioritoimintaa
- laskutushistoria kunnossa